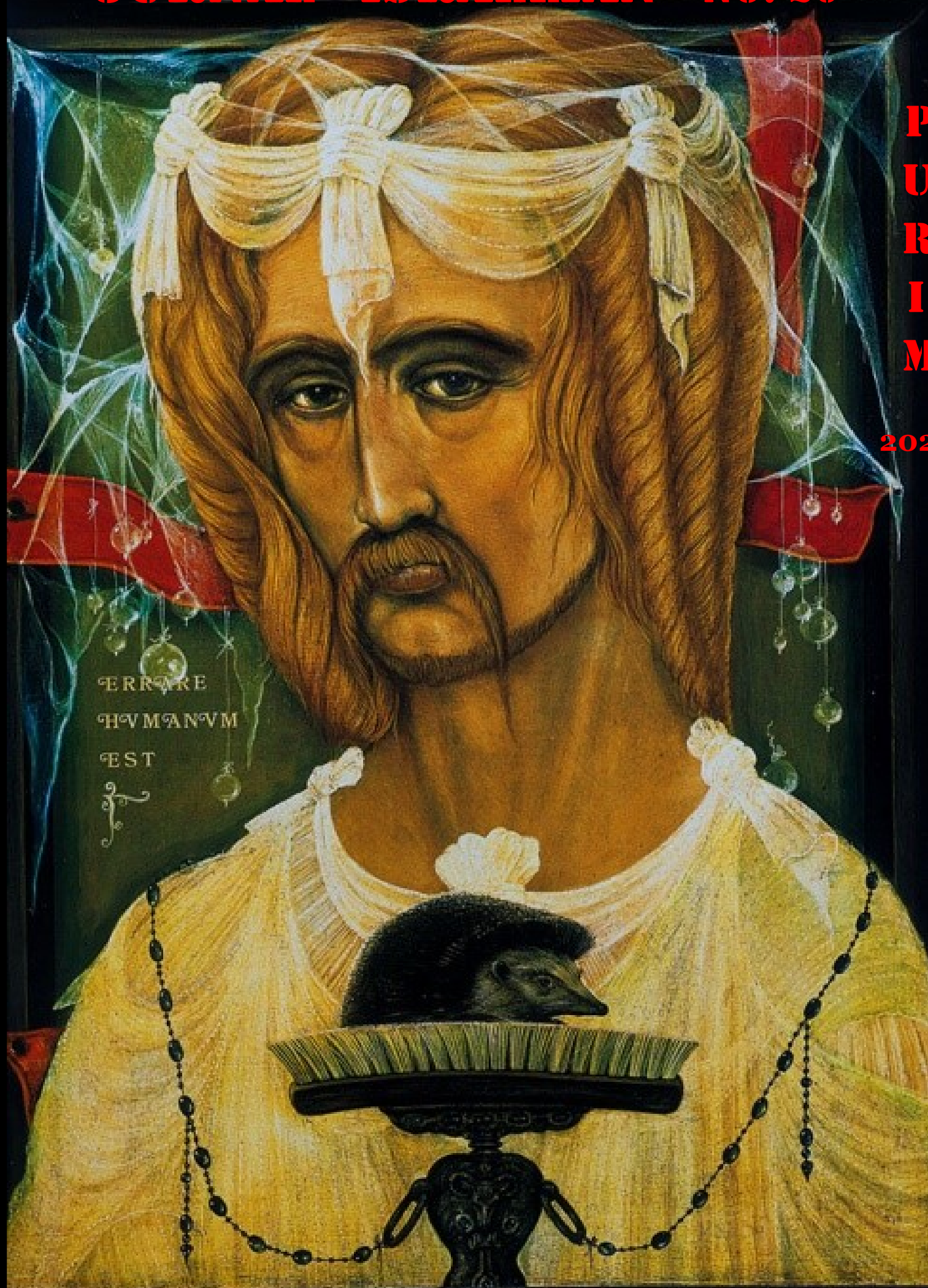

ERRARE
HUMANVM
EST

Coperta: Baruch Elron

JURNAL ISRAELIAN No.29

Săptămânal de Joi

Cultură și artă în Israel și Diaspora
<https://www.jurnal-israelian.com/>

Editor: Adrian Grauenfels

Redactori:

Dr. Sofia Gelman-Kiss

Roni Căciularu

Colaboratori:

Liviu Antonesei

Dr. Lucian-Zeev Herscovici

Maria Sava

Beatrice Bernath

Bianca Marcovici

Iulia Deleanu (România)

Martha Eșanu (România)

Dominic Diamant

Dr. Alexandru Cristian

Anica Andrei Fraschini

Emanuel Pope (G.B)

Marga Grauenfels

Mircea Munteanu Mongolu'

Editura SAGA 2021-Israel

Sponsor: Dumitru Ichim - Canada

email: gadrian40@gmail.com

**Redactia nu raspunde pentru continutul
colaborarilor publicate in Jurnal.**

Azi - 42 pagini

Israel - Unde ne sunt patrioții?

Acum 73 de ani, Israelul a fost construit de patrioți idealisti care contribuiau trup și suflet la consolidarea noului stat. Erau acolo noi veniți de după război, membri în kibbuturi, erau soldați, muncitori și câțiva poeți. Politica se învăța și discuta în limbile rusă, idiș, română ... limbile materne aduse de evreii din răspândire. Ebraica se renăștea direct din limba veche a Bibliei. Cu timpul lucrurile s-au așezat în făgașe bine cunoscute: construcție, învățământ, agricultură și industrie și desigur au apărut și partide, organizații și uniuni de tot felul care reprezentau interesele grupelor sociale care se formau. Viața era grea, plină de lipsuri și la fiecare câțiva ani tulburată de războaie cu vecinii înverșunați să distrugă statul evreu. Pe atunci, în anii 50 -60 mai existau visători care dansau hora, citeau pe Bialik și pe Ben Yehuda, dar cei mai mulți aveau în inimă dragoste și răspundere pentru soarta lor și a generațiilor care vin. Indiferent de apartenența lor la vreo grupare sau alta erau mai toți patrioți și își luau sarcina istorică în serios. Anii au trecut și cu mare efort Israelul s-a transformat într-o țară cu o demografie în creștere, cu o armata puternică și o economie care a prosperat în ciuda eforturilor de anihilare ale islamistilor din jur și din interior. Terorismul a înflorit și hărțuirea continuă în ciuda eforturilor de pace care au eșuat oricât de mult caută Israelul o soluție convenabilă. Cu timpul au apărut divergențe ideologice, partidele politice s-au înmulțit în zeci de fracțiuni, care luptând pentru putere au erodat sentimentul de unitate și euforie națională care domnea după războiul de 6 zile. Deși am semnat tratate de pace cu Egiptul, apoi cu Iordania, Israelul a rămas izolat și în permanent conflict cu lumea arabă: Libanul, Siria, palestinienii din fâșia Gaza și apoi Iranul, Iraqul, Saudia, Yemenul etc. Disensiunile permanente, conflictele fără rezultate practice au fărâmițat treptat speranța unui compromis

politic pentru Eretz Israel. Mai grav, birocrăția, nepotismul, separatismul și corupția s-au agravat până la o dihotomie colosală pe care conducătorii o folosesc în interesele lor personale. Nu mai există sionism ci dreapta, stânga, centru, religioși ortodocși, religioși reformiști, evrei ashkenazi, evrei sefarzi, arabi, druzi, beduini, etiopieni, etc. Cultura, sub partidul Likud, aflat de ani la putere, a degenerat și a fost minimalizată după toanele unor fanatici. Pe mine, ca israelian, nu mă interesează stânga, dreapta, centrul sau religioșii (care votează în schimbul unor bugete enorme care le permit să se eschiveze de la armată și muncă). Aș prefera o conducere care să fie modestă, preocupată de starea deplorabilă a învățământului, a periferiei, a șoselelor sufocate de automobile. Care să nu aibă culoare, nici platforme utopice ci doar empatie, patriotism și grijă pentru cetățeni, fără fanfaronada primului ministru legată de pandemia scăpată de sub control, fără discriminare, mită, și imbecilitatea mentală așa cum o vedem zi de zi în Knesset Israel. AG

Premieră în arheologie: A fost descoperit un material textil din perioada regelui David.

Emanuel Dumitru

Arheologii israelieni au identificat pe o bucată de material textil un colorant purpuriu, care datează din timpul domniei regelui biblic **David**, informează BBC. Descoperirea reprezintă prima bucată de material textil găsit vreodată în regiune, din timpul lui **David și al lui Solomon**, vopsit cu prestigioasa culoare purpurie, fapt ce l-a determinat pe expertul Autorității pentru Antichități din Israel, dr. Naama Sukenik, să spună că este vorba despre „o descoperire foarte interesantă și importantă”. Fragmentul a fost descoperit în timpul săpăturilor într-un site din Timna, o localitate aflată în sudul Israelului, la 30 km nord de Golful Aqaba-Akaba (Golful Eilat din Orientul Mijlociu, între Peninsula Sinai și Peninsula Arabică în nordul Mării Roșii ale cărui coaste aparțin Egiptului, Israelului, Iordaniei și Arabiei Saudite, este prelungirea nordică a Mării Roșii între masivul Sinai - teritoriul Arabiei Saudite) până la Eliat (port în Israel, pe malul Mării Roșii, renumit ca stațiune balneoclimaterică, turiștii beneficiind de climatul cald, marin, cu salinitate ridicată, binefăcător pentru recuperare respiratorie, boli de piele și degenerative). Valea Timna a început să atragă atenția comunității științifice și interesul public din 1930, când arheologul Nelson Glueck a asociat minele de cupru din Timna cu regele Solomon și le-a numit „Minele regelui Solomon”.

Istoria culorii violet sau argaman

„În antichitate, veșmintele purpurii erau asociate cu nobilimea, cu preoțimea și, bineînțeles, cu regalitatea”, a spus dr. Sukenik. Violetul și purpuriul au o lungă istorie de asociere cu regalitatea, inițial deoarece colorantul purpuriu de Tir era în antichitate extrem de scump. Împărații Romei au purtat togi de culoare purpurie, la fel și împărații bizantini. Această culoare este frecvent menționată în Biblie și apare în mai

Silviu Ilievici

februarie...

Uneori sunt trist și gri
Ca cerul ce deasupra-mi trece
O fi tristete doar de-o zi
Precum o ploaie ce ne spală rece

Doar Johnny alb e fără îndoieli
Și sare mirosind tot câmpul
Serbări de simțuri și trăiri
Împrăștiate cum le plimbă vântul

Soarele-i ascuns în norii strânși
Tăcut în apriga ce se anunță
Îi încălzește doar pe zei
Pe noi nu pare ca ne mai ascultă

multe contexte ebraice și creștine. De exemplu, în cartea Cântarea Cântărilor, din Vechiul Testament, se spune: „**Regele Solomon și-a făcut tron de nuntă din lemn de cedru din Liban. Stâlpii lui sunt de argint, pereții de aur curat, patul e de purpură**” (3, 9-10). Purpuriul este folosit și în iconografia creștină. Cea mai veche asociere a culorii cu persoana lui Iisus este cea dintr-un mozaic din secolul al V-lea, unde Iisus este înfățișat purtând haine în culori regale, purpuriu și auriu. „Nuanța superbă a purpuriului, faptul că nu se estompează și dificultatea producerii colorantului, care se găsește în cantități infime în corpul moluștelor, au făcut ca acesta să fie cel mai apreciat colorant, care adesea costa mai mult decât aurul”, explică Sukenik. Este prima dată când au fost descoperite materiale textile vopsite în purpuriu din epoca fierului în spațiul Levantului sudic. Materialul a fost găsit în timpul unei săpături într-un loc cunoscut ca **Dealul Sclavilor**. Datarea cu carbon a fragmentului a identificat originea țesăturii ca fiind din aproximativ anul 1.000 î.Hr., perioada în care se consideră că a domnit regele David, căruia i-a urmat la tron fiul său, Solomon. „**Culoarea ne-a atras imediat atenția, dar ne-a fost greu să credem că am găsit purpuriul dintr-o perioadă atât de veche**”, a declarat **prof. Erez Ben-Yosef** de la Departamentul de Arheologie al Universității din Tel Aviv. Până acum, culoarea purpurie a fost găsită pe scoici de moluște și pe fragmente de ceramică, dar nu și pe țesături vopsite. Via J.K. JURNALUL BUCUREȘTIULUI

Excavații în valea Timna- Israel

Un rar fragment de țesătură de culoare argaman din valea Timna 1000BC - (Dafna Gazit, Israel Antiquities Authority)

Cochilii Murex din care se extrăgea culoarea argaman

Biblia ebraică :

Ezechiel și rolul său teatral

Ezechiel este al treilea și ultimul dintre profeții majori care au capitole dedicate în Biblia ebraică - și, de asemenea, unul dintre cei mai ciudate. Am văzut alți profeți făcând minuni (de exemplu, Eliahu) a tras focul din cer ca pe o ploaie, dar Ezechiel duce aspectele profetice la noi culmi. Ezechiel a trăit într-o perioadă disperată, când Imperiul Babilonian amenința să distrugă poporul evreu. Deja, un val de exilați fusese expedit în Babilonia. Acesta a fost un moment în care existența evreiască a atârnat în echilibru și a rămas la latitudinea lui Ezechiel să ofere oamenilor suficient sprijin și speranță pentru a menține flacăra vie. Dar mai întâi, trebuia să le atragă atenția. Dacă citim versetul 4.9 scrie: „Ia-ți grâu, orz, fasole, linte, mei și smântână. Pune-le într-un vas și fă din ele pâine. Mănâncă câte zile vei stă culcat pe o coasta: trei sute nouăzeci „.

” De ce îi spune Dumnezeu lui Ezechiel să stea întins pe o parte, timp de un an în timp ce mănâncă pâinea? Continuăm să citim și povestea devine din ce în ce mai stranie. Dumnezeu îi cere lui Ezechiel să facă lucruri neobișnuite, fiecare cu un sens specific.

Trebuie să ia o cărămidă, să deseneze Ierusalimul pe ea și apoi să se prefacă că atacă orașul în miniatură. El ar trebui să stea pe partea stângă timp de 390 de zile ca pedeapsă pentru 390 de ani de păcate în regatul de nord al Israelului. Apoi ar trebui să stea pe partea dreaptă timp de 40 de zile ca pedeapsă pentru 40 de ani de păcate în regatul de sud al lui Iuda.

Dumnezeu este foarte clar cu privire la raport: „Îți impun o zi pentru fiecare an”. (4:6)

În cele din urmă, pâinea specială. Dumnezeu poruncește: „Mănâncă ca pe un tort de orz; o vei coace pe excrementele umane în fața ochilor lor”. Ezechiel este supărat de ideea de a mânca mâncare gătită la foc făcut din excrementele umane. El negociază cu Dumnezeu să folosească în schimb balegă de vacă. Ce vrea Dumnezeu? Ce face Ezechiel? De ce apare în Biblie această poveste ciudată despre mâncare, excremente și acte extreme de fachirism? Profeții din Biblia ebraică efectuează acțiuni simbolice, așa cum face Ezechiel aici. Dumnezeu poruncește aceste acte ca un fel de atragere a atenției sfinte. Profeții sunt canale pentru mesajele de la Dumnezeu către poporul lui Israel. Uneori comunică mesajul prin poezie sau prin confruntări dramatice cu liderii politici. Și uneori cere cuiva să se culce pe o parte a corpului timp de 390 de zile. Ne putem imagina pe Ezechiel care efectueze aceste acțiuni în inima Ierusalimului, avertizând că frumosul și sfântul oraș din jurul său va fi distrus. Dar, de fapt, Ezechiel devine profet când este deja în exil. În versetul de început al cărții Ezechiel, aflăm că Dumnezeu îi oferă prima viziune profetică „în comunitatea exilaților de pe malul râului Chebar” - adică în Babilonia. Ezechiel profetește într-un moment de tensiune extremă și de incertitudine. Imperiul babilonian amenința Ierusalimul de ceva timp. Un prim val de lideri evrei, inclusiv Ezechiel însuși, a fost deja condus în exil. Ceea ce prezice Ezechiel este că lucrurile vor merge din rău în rău. Niciun compromis sau măsuri intermediare nu vor salva orașul. Ierusalimul, inclusiv Templul sfânt, va fi complet distrus. În Babilonia, Ezechiel face parte dintr-o comunitate de foști lideri și oameni bogați, care au experimentat o cădere extremă: de la culmile societății din patria lor până la jalnicul exil în străinătate. Mesajul său de vești proaste ar putea fi greu

de livrat acestor exilați, deja îndurerați și vulnerabili. Și poate de aceea Ezechiel, la îndemnul lui Dumnezeu, ia măsuri din ce în ce mai extreme pentru a le atrage atenția. Am putea compara acțiunile lui Ezechiel cu arta spectacolului. La fel ca un artist de performanță, acțiunile lui Ezechiel ar fi considerate extrem de ciudate în orice context normal. Înțelegerea semnificației lor necesită prezența lui în spațiu și timp; mesajul nu constă doar în ceea ce face, ci în modul în care o face. Și, la fel ca mulți artiști de performanță, Ezechiel oferă o țintă ușoară pentru batjocură. El îți atrage atenția, dar de fapt nu poate transmite ceea ce intenționează fără să fie luat puțin în serios.

Ce anume Ezechiel (de fapt Dumnezeu) așteaptă să facă exilații cu acest mesaj? Nu pot lua armele pentru a proteja Ierusalimul. Sunt săraci, învinși și blocați în Babilonia. Ierusalimul va fi nivelat. Mesajul pare să aibă ca scop zdruncinare exilaților din negarea lor și obținerea recunoașterii că distrugerea nu a fost întâmplătoare: Dumnezeu îi pedepsește pe oameni pentru păcatele lor. Dacă acest lucru este adevărat, atunci într-un fel ei își controlează soarta.

Acceptând pedeapsa, oamenii se pot întoarce în viitor în țara lor. Ezechiel intervine într-un punct crucial de încrâncenare din istoria poporului evreu. Orice alt popor antic cucerit de o națiune mai puternică a ajuns în cele din urmă să accepte zeul națiunii cuceritoare. Dacă babilonienii ți-au distrus templul, atunci Mardukul lor (*zeu din Mesopotamia antică și zeitățe patroană a orașului Babilon*) trebuie să fie mai vrednic de respect decât divinitatea care trebuia să te protejeze. Evreii, începând cu acest grup avansat de exilați, resping acest mod de gândire. Dumnezeul lor este singurul Dumnezeu. Când suferă, trebuie să fie după planul lui Dumnezeu și dintr-un motiv merit să-i ajute să crească.

Profețiile lui Ezechiel devin mai pline de speranță pe parcursul cărții, chiar dacă nu devin mai puțin ciudate. Cea mai faimoasă viziune a sa prezintă o vale plină de oase uscate. La îndemnul lui Dumnezeu, Ezechiel le spune:

„Oase uscate, ascultați cuvântul Domnului! Așa a spus Domnul Dumnezeu acestor oase: Voi face să între răsuflarea mea în tine și vei trăi din nou. Îți voi pune tendoane și te voi acoperi cu carne și voi lipi piele peste tine și voi pune suflet în tine și vei trăi din nou. Și veți ști că eu sunt Domnul!” *Ezechiel 37: 4-6.*

Această viziune devine imaginea promisiunii lui Dumnezeu de a salva oamenii. Ei vor recâștiga speranța, individual dar și ca o comunitate, atunci când lucrurile par foarte grave. Ezechiel comunică acest mesaj în stilul său inimitabil: pământesc, trupesc, aproape de scena modernă și imposibil de alungat din minte.

VA URMA

Bianca Marcovici

Sunt surdă și mută
automatismul lucrurilor
mă sperie...
încerc să fac față prezentului
laptop-ul meu nu mă lasă să scriu
un cuvânt în cele două linii ale deciziei mele

titlu mereu rămâne alb și dispare
corecțiile sunt degeaba
nu le primește,
chiar dacă mă sufoc întrând și ieșind din viață

tot va dispare titlu sau poezia...
mă recunosc învinsă...
corona a înghițit totul.

te rog nu mă încărca cu viața ta
plină cu herghelii de cai sau inorogi
e ca și cum m-ai obliga să mă uit
doar la tabloul tău favorit
într-un muzeu prea cunoscut...
ca să fie pomenit!

Eu am alte preferințe
Alte gusturi,
Alte alternative,
Vorbesc despre muzica sufletului alb!

Jeni Acterian

Jurnalul unei fete greu de mulțumit (1932–1947)

partea a II -a

13 decembrie 1946

Miercuri era o vreme infernală. Frig, vânt, ploaie. M-am culcat imediat după-masă. M-am trezit pe la 5. Era bine în cameră și n-aș fi ieșit. Nu mai trecusem pe la Radu Sighireanu de duminică și știam că joi nu pot. Eram invitată la Cella Delavrancea. Am făcut un efort, m-am îmbrăcat și m-am dus. Când am ajuns în fața ușii se auzea dinăuntru o voce tare de femeie vehementă. Am bătut și am intrat. S-a făcut tăcere. Am avut sentimentul că vin la timp. Era mătușa lui acolo. Am vorbit verzi și uscate... tâmpenii, bancuri, teatru. Peste vreo 20 minute, Radu râdea. Mi-a făcut plăcere. Mi-

am dat seama că prezența mea a servit la ceva. Are omul niște dureri sinistre. Stă nemișcat după operație. Dacă face o mișcare a brațului sau a capului mai bruscă, plătește asta cu o oră de chinuri. Din cauza asta a ajuns într-o stare de exasperare. Când am intrat, probabil că era în plină criză de nervi și mătușa lui îi făcea morală. E cumplit să-l vezi cum se torturează și nu poți face nimic.

18 decembrie 1946

De vreo trei zile am lucrat în fiecare dimineață cu Liviu Ciulei la traducerea lui din „Golden Boy“. E simpatic L.C., extrem de tânăr și cu o calitate imens de importantă a tinereții pe care generația noastră nu o are: nu face compromisuri ca să placă publicului. E reconfortant după Dan Nasta, care la fiecare frază pe care o traduceam mai îndrăzneț îmi răspundea obositor de monoton: „Dar bine, n-are să se înțeleagă nimic, ce are să spună lumea?!“

*

Gerul ăsta mă demoralizează. Mă simt în mizerie și mă întunec de tot. Nu sunt organic construită pentru a trăi în frig. De zece zile amân croitoreasa din cauza frigului. Ies din casă strictul necesar – necesar mie – și-mi calculez cu zgârcenie drumurile. Ieri, după ce-a plecat Liviu pe la 2 1/2, am mâncat și m-am hotărât să nu ies până seara. Ar fi trebuit să mă duc la o conferință despre teatrul contemporan la Institutul francez. Perspectiva înfruntării B-dului Dacia în vântul tăios, pe întuneric, dus și apoi întors până la Atheneu, mi s-a părut imposibilă. Am dormit deci vreo două ore. Era cald ca de obicei la mine și m-am sculat cu foarte mare greutate. La Atheneu era un concert Sarvaș-Filionescu de sonate: Grieg, Beethoven, César Franck. M-am gândit o secundă să nu mă duc și pe urmă m-am urnit totuși. Nu mai aveam țigări și tot trebuia să ies să cumpăr. Când am ajuns la Atheneu am constatat că sala era neîncălzită și o atmosferă

neplăcută. Am rămas într-una din rotonde să fumez o țigară. Tristețe. Îmi aruncam tocmai țigara, când m-am auzit strigată.

Era Cella Delavrancea. Am făcut o conversație cam stingheră cu ea. (Tare n-aveam chef de conversație. Târam încă după mine o tăcere tristă de 6 ore.) Cella, în schimb, era plină de vioiciune și-i stătea bine cu o splendidă căciulă de pisică sălbatică. Am intrat în sală, am cumpărat un program și când Cella a constatat că este concert Sarvaș-Filionescu (nu știa asta) a spus că pleacă acasă. Crezuse că e un concert de serenade condus de Silvestri, care e anunțat pentru 21 ianuarie. Am mai stat puțin de vorbă

Cella Delavrancea

și a plecat. Eu am rămas. Mi-am căutat biletul, m-am uitat la numărul locului și-am pornit pe interval. Când am ajuns în mijlocul sălii pe unde știam că mi-e locul, m-am oprit, am ridicat capul, Sănduc Dragomir stătea la jumătate de metru. L-am privit fără să mi se miște un mușchi pe față, am mai făcut un pas și i-am întins mâna. Era palid. Nu știu de unde mai găsește să mai slăbească. E atât de slab încât i se văd oasele prin haine și nasul lui, care este destul de proporțional, pare lungit. — „Ce mai faci?“ — „Asta-i întrebarea la care mama m-a învățat

să răspund: Mulțumesc bine, d-ta ce mai faci? Dacă am fi în America ai zice «How do you do?» și ți-aș răspunde «How do you do», dar cum suntem în România îți răspund: «Mulțumesc bine, d-ta ce mai faci?»“

A început să-mi bâlbâie ceva cu: „Trebuie să vii să-ți aduc cartea.“ N-am răspuns nimic. Stăteam cu mâinile în buzunarele hainei și priveam vag spre sală sau spre el. Cu cât tăceam mai mult, cu atât se simțea mai prost. – „Am fost azi în strada Washington și vroiam să trec pe la tine, dar era apă caldă și-am făcut un duș.“ Apoi în fața tăcerii: „Tu ce-ai făcut?“ Am tăcut iar, până s-a simțit maximum de prost, și pe urmă am spus: „Stăteam de vorbă adineaori cu Cella D. A plecat.“ A sărit pe subiect cu entuziasm. În mijlocul speech-ului a apărut din nou Cella, spunând că s-a întors să asculte măcar Grieg de vreme ce tot venise. Ne-am așezat împreună și i-am lăsat să facă ei conversație, luând parte atât cât cerea buna creștere.

În tot timpul Sonatei lui Grieg și a Sonatei Kreutzer, Cella s-a agitat, a comentat, a scris și cu tot frigul de pomină din sală și-a scos mantoul și și l-a pus de vreo două ori. În pauză am ieșit să fumăm în rotondă. Cella mai în glumă, mai în serios l-a făcut de doi bani pe Sănduc, spunându-i că n-are nici o scuză că nu a dat nici un semn de viață măcar lui Cella Dona, care e atât de supărată etc. etc. Că nu e frumos s-o lase cu totul singură acum când etc. etc. Eu tăceam și cum Cella privea mereu spre mine ca s-o aprob, răspundeam numai cu zâmbete ironice ce puteau fi luate drept aprobare. Strâns cu ușa, Sănduc s-a disculpat destul de stânjenit, spunând: „N-am văzut pe nimeni de o lună de zile. Nici măcar pe Mihai Rădulescu.“

Sofia Gelman

Oameni suntem

Purim era din totdeauna sărbătoarea preferată a copiilor nu numai pentru că li se îngăduia să se îmbrace în diverse costume spre a „deveni” personajul ales, dar și pentru că evenimentul însemna și câteva zile de vacanță! Anul acesta **Purimul** este într-o situație paradoxală : vacanța altădată atât de dorită, și-a pierdut farmecul pentru că aproape tot timpul anului elevii au fost obligați să stea acasă. Pe de altă parte, sărbătorirea carnavalului se asociază cu amintirea traumei anului trecut când masivele îmbolnăviri au condus la prima carantină... Totuși, dat fiindcă situația este incomparabil mai bună decât fusese în 2020 - grație numărului mare al celor care deja au fost vaccinați - vom beneficia de veselie caracteristică a sărbătorii! Cu toate acestea, suntem rugați să nu ignorăm recomandările formulate de forurile de rigoare spre a nu periclita sănătatea nimănui. **HAG PURIM SAMEACH !**

Plagiatori și pirați în vremea lui Cervantes

Gravură de Gustav Dore

Deși Don Quijote nu a fost primul mare roman (această onoare aparține "Poveștii lui Genji", scrisă de o curtezana din secolul al XI-lea la curtea japoneză), a fost primul carte care a reușit ceva important: a văzut lumina noului tipar mecanic. Această lume începuse când Johannes Gutenberg a îmbunătățit tehnicile de imprimare chinezești și le-a combinat cu hârtia, ea însăși o invenție care a sosit din China prin Orientul Mijlociu și Spania, pe atunci ocupată de arabi. Aceste două invenții, reunite în Europa de Nord, au întâlnit o clasă de comercianți în creștere și alfabetul, ceea ce a făcut ca tipăritul mecanic să fie mult mai eficient decât în China. Cărțile devenind mai ieftine au dus la creșterea ratelor de alfabetizare, care la rândul lor au crescut cererea de tipărituri, începând un ciclu crescendo, care a durat până astăzi. Don Quijote a fost un prim beneficiar al

tiparului. Această poveste puțin flatantă a unui aristocrat care citește prea multe romane cavalierești a fost perfectă pentru un public mai larg. După o primă tipărire în 1605, au fost produse noi ediții în toată Castilia și Aragon, rezultând 13.500 de exemplare disponibile în primii 10 ani. Don Quijote a devenit popular și în străinătate, cu ediții în îndepărtatele Bruxelles, Milano și Hamburg. Cea mai semnificativă a fost o traducere în limba engleză, care i-a plăcut atât de mult lui Shakespeare încât a scris o piesă, Cardenio (coautor John Fletcher și din păcate pierdută), bazată pe unul dintre poveștile romanului. Oamenii au început să se îmbrace ca Don Quijote sau ca servitorul său viclean, Sancho Panza, realizând trecerea unei ficțiuni în lumea reală. Noile tehnologii au avut efecte secundare semnificative. Atât de popular a fost romanul, încât un scriitor anonim a decis să scrie o continuare. Autorul, **Cervantes**, care a crezut că deține monopolul celebrului personaj pe care l-a creat, a fost consternat. El depindea de roman pentru a-și rezolva necontenitele probleme financiare (fusesse acuzat de fraudă statului în timp ce lucra ca vameș, strângând fonduri pentru Armada spaniolă).

Ca rezultat a fost încarcerat. Cu puține mijloace legale la dispoziție, Cervantes și-a dat seama că trebuie să lupte cu focul cu foc și să scrie propria sa continuare. În aceasta, l-a făcut pe Don Quijote să învingă un impostor extras din versiunea rivală neautorizată - arătând astfel cine era cu adevărat posesorul poveștii.

Experiența l-a învățat pe Cervantes o lecție: hârtia și tiparul l-ar putea ajuta să găsească noi cititori atât în Spania, cât și în străinătate, dar aceleași tehnologii au facilitat vânzarea edițiilor piratate pe piața liberă. (Cervantes era pe drept intitulat să-i numească pirați, pentru că-i cunoscuse pe pielea lui: fusese capturat de pirații nord-africani după ce a participat la bătălia istorică din Lepanto și a petrecut patru ani în captivitate în Alger, așteptând ca familia lui să vină cu banii de răscumpărare.)

În cele din urmă, Cervantes și-a dat seama că cel mai mare ticălos din fraudă nu erau

pirai; ci tipografii, cărora nu le păsa de originalitate, proprietate sau integritatea artistică - doar vânzările. Odată ce a identificat inamicul, Cervantes și-a folosit cea mai puternică armă, personajul său Don Quijote și, spre sfârșitul aceleiași continuări la roman, îl trimite direct într-o tipografie.

Acolo Don Quijote se miră de diviziunea muncii - inerentă procesului industrial de producție în masă - dar constată, de asemenea, că tipografii înșeală sistematic autorii și traducătorii. Când întâlnește sub teasc versiunea neautorizată a propriei sale vieți, care se tipărește chiar în fața ochilor săi, pleacă indignat de la tipografie.

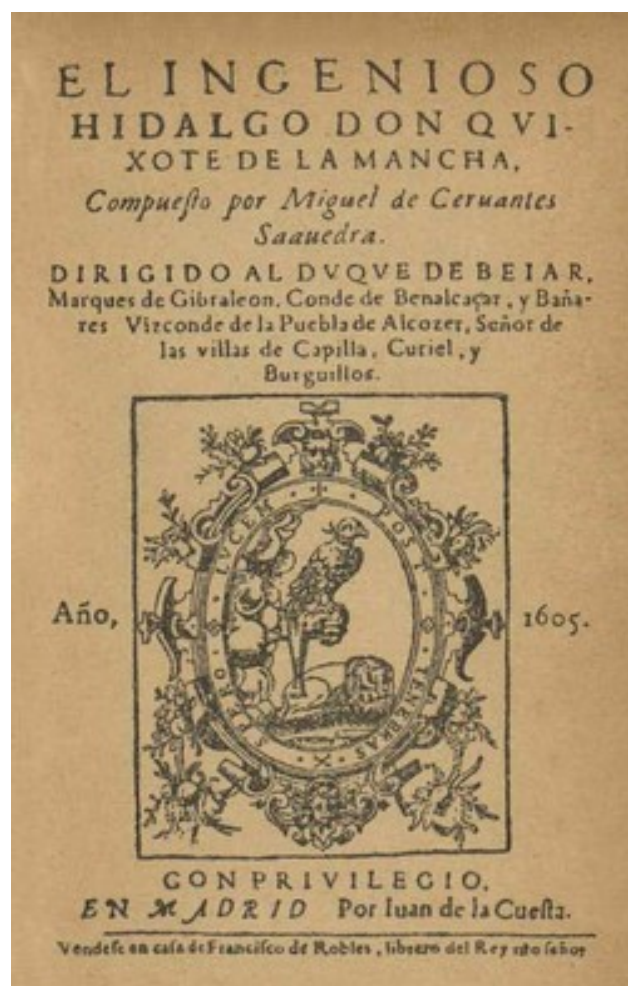
Lupta lui Cervantes împotriva tipografilor nu l-a doborât și nici nu a fost dorită, deoarece Cervantes știa cât de mult depinde de ei. Compromisul său a fost acela de a folosi marele său roman pentru a măsura forța epocii tiparului mecanic. Această epocă se apropie de sfârșit acum, deoarece propria noastră revoluție digitală schimbă modul în care literatura este citită, distribuită și scrisă. Hârtia și tipărirea sunt înlocuite cu ecrane și telefoane. Textele electronice nu sunt împărțite în mod natural în pagini discrete, motiv pentru care ne derulăm din nou, așa cum făceau strămoșii noștri înainte de invenția cărții. De asemenea, ne-am atașat de tablete, un format care ne duce până la tăblițele din lut mesopotamian pe care au fost scrise primele capodopere în urmă cu 4.000 de ani. Care sunt efectele acestor noi tehnologii care combină vechiul și noul? Să-l întrebăm pe Cervantes. El nu ar fi surprins de faptul că tehnologiile care înlocuiesc hârtia și tiparul facilitează accesul la publicul global și nici faptul că cititorii în expansiune schimbă tipurile de literatură care se scriu, de la romanele destinate în mod explicit unui cititor global la subgenuri din ce în ce mai romanțate și publicat pe Amazon și platforme similare.

Nici Cervantes nu ar fi surprins de prețul pe care trebuie să-l plătim pentru aceste servicii. Pirateria pe internet este extinsă, deoarece legile și mecanismele de apărare nu au ajuns

din urmă noile tehnologii; e probabil că nu vor reuși niciodată. Plagiatul neautorizat este atât de răspândit încât avem un nou cuvânt (în engleză) pentru el: *fan fiction*. Dacă Cervantes ar scrie o versiune modernă a lui Don Quijote, el nu ar mai avea nevoie nici măcar să schimbe faimoasa scenă în care cavalerul său luptă cu morile de vânt.

Un nou Don Quijote ar putea lupta împotriva centralelor eoliene care alimentează webul. În loc să intre într-o tipografie, el ar putea vizita sediul central al companiei Google, canalizând frustrarea pe care o simțim fata de tehnologiile care stau la baza metodelor moderne de scriere și comunicare. Acesta a fost motivul pentru care Don Quijote, înșelatul cavaler, a devenit un erou modern: El ne-a arătat neputința în fața noilor mașini, luptând eroic cu morile de vânt, cu imprimantele și cu noul peisaj mediatic care a fost, de asemenea, motivul succesului său.

AG 2021

Anna Pough FOLOCLORIST

Acuarele de Steve Hanks

Steve Hanks (1949-2015) este recunoscut ca unul dintre cei mai buni artiști în acuarelă. Detaliile, culoarea și realismul picturilor lui Steve Hanks sunt inegalabile în acest mediu dificil.

Dacă un jurnal nu mai țin de o bună vreme, nu știu ce mă oprește să fac adnotări ori de câte ori mi se pare că merită. În acest mod multe din ideile mele nu mai apucă să se etaleze și e păcat, pentru că eu cred că nu duc lipsă de acestea.

Dacă ne referim numai la scriitori români, nu puțini sunt cei ce au recurs la acest mod de exprimare și nu văd de ce și cu ce au greșit. Aș putea enumera ușor cel puțin câte degete am la ambele mâini dar n-aș fi corect cu cei omiși, așa că renunț din capul locului. Cei interesați se pot descurca fără precizările mele.

Dacă tot am pornit să adnotez, mă voi referi la „**citatomanie**”.

Există în cultură vechiul obicei al recurgerii la citate, ori de câte ori se dezbate o problemă și se dorește ca demonstrația să fie cât mai convingătoare. Marile spirite sunt chemate la rampă să se pronunțe și sunt aclamate cu entuziasm pentru retorica și elocvența lor.

Unii o fac cu măsură, strict la obiect, conferind textului prezentat aura de care avea nevoie. Alții, mai puțin inspirați, exagerează, burdușindu-și textele cu asemenea citate și devenind astfel pretențioși și mai puțin convingători.

Uneori, la lectura unor astfel de lucrări, am impresia că și eu aș putea enunța fraze memorabile și mă apucă regretul că nu-mi notez tot ce-mi trece prin minte. Tot ce-ar mai trebui e ca să recurg la acestea în momentele potrivite. Rareori o fac și e păcat, pentru că acestea se pierd înainte de a exista cu adevărat.

Tot de citatomanie ține și plagiatul, care, în formele sale exagerate, ajunge la dimensiuni surprinzătoare, prin omiterea, cu sau fără bună știință, a sursei acestuia.

E de notorietate faptul că plagiatul în țara noastră, după comunism, a devenit un adevărat fenomen, la a cărui stârpire se fac încă serioase eforturi.

Minune mare, nenică !

Astăzi fiul meu Cătălin m-a scos din bârlog. Pentru că nu avea cine să-l ajute, am fost cu el până la birou de unde am luat șase peturi a cinci litri cu țuică, după care, venind spre casă, ne-am oprit la un centru de carne pe care-l știa Cătălin, de unde a făcut aprovizionarea. Apoi, am ajuns în Piața Domenii, de unde am luat două cutii a zece litri de vin.

Reveniți la bază, am dus vinul și sacoșa cu carne la bucătărie, iar țuica am dus-o în debaraua de la șopron unde am turnat-o în butoiașul de dud. Nu chiar pe toată, că nu a încăput, butoiașul având capacitatea de douăzeci de litri.

N.B.- Ca să vă dați seama cum stau cu memoria, mi-am spart creierii să aflu cum se cheamă piața de mai sus, fără a reuși nici în acest moment când scriu. E fain, nu ? Măine poimăine probabil că n-o să mai știu nici numele pe care-l port.

A trebuit să-mi spună Andu cum se numește piața respectivă. Doamne, ia-mă cu blândețe !

Vorbe mari de la oameni mari:

1. Sunt înconjurat de animale. (Noe)
2. Viața este în continuă mișcare. (Parkinson)
3. Nu e nimic așa de important ca să nu pot uita. (Alzheimer)
4. Viața mea e plină de aspirații. (un astmatic)
5. Eu am început rozându-mi unghiile. (Venus din Milo)
6. Niciodată n-am studiat drept. (Cocoșatul de la Notre Dame)
7. Cred în reîncarnare. (unghia)
8. Îmi plac oamenii. (un canibal)
9. Ești singura femeie din viața mea. (Adam)
10. Mai bine să dai decât să primești. (un boxer)

ROUĂ

Lo CHING, Taiwan

Ei spun

că n-ar trebui să sălăjuiesc

în munți așa de înalți

să nu trudes

prin prăpăstii așa de adânci.

Ei spun

că n-ar trebui să mă retrag

izolându-mă prin multiplele,
diversele mele-ncăperi

cu ramurile mele moarte pe post de degete

pictând nori albi, fantezii onirice

pe toată podeaua și pe pereți.

Dar ei nu știu

când întunericul revine

de unde mă-ntorc eu.

Acei splendizi-numeroși nori

plutind silențioși peste ținuturile cele mai aride

converti-se-vor în sunete

de intermitente, torențiale ploii.

**

Traducere: Germain Droogenbroodt și Gabriela

Căluțiu Sonnenberg

din **"Poezie fără frontiere"**

Mircea Dinescu

Poemul indignării

Felicită spitalul

Felicită spitalul unde-ai venit să mori,

că s-a jucat cu tine de-a focul pe comori.

Spital-locomotivă care produce fum,

spitalul societății române de consum.

Păi, dacă din cărbune se naște diamantul,

nu-i bai că-n a ta groapă l-or azvîrli pe altul.

Felicită deci morga, felicită și dricul,

că dă capitalismul din coada lui nea Nicu.

Nu coada de la pește, nici coada de la brînză,

ci coada la impozit pe lipsa de osînză

și pe stafia chioară a lipsei de căldură.

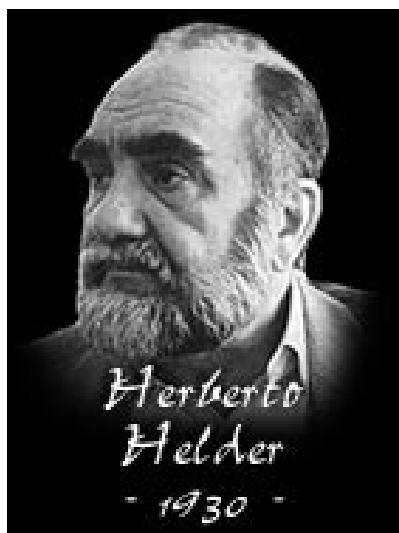
Mai trageți, dragi tovarăși, o mască pe figură!

This Synagogue Sign In Toronto

Cei mai necunoscuți poeți celebri

Herberto Helder (ortografiat adeseori Helder) a frecventat pentru o vreme în Coimbra și Lisabona cursurile facultăților de Drept și de Litere, după care a lucrat când ca bibliotecar, când ca jurnalist, când ca traducător. Tot în perioada aceasta a colaborat la "Piramide", revista celei de-a doua generații suprarealiste, așa-numitul Grupo do Café Gelo (Mário Cesariny, Helder Machedo, Luiz Pacheco, António José Forte ș.a.). A contribuit de asemenea la primul caiet antologic al grupului Poesia Experimental Portuguesa (1964), deși opera sa nu a fost asociată definitiv nici cu aceștia, nici cu suprarealiștii tardivi susmenționați. Ulterior, a muncit câte o perioadă în diferite meserii de subzistență prin Europa, apoi a ajuns redactor (prin 1974) la o revistă din Angola, unde era să moară într-un accident auto. După ce s-a întors în Portugalia, a lucrat la o editură și la postul național de radio, dar a rămas o figură mizantropică, fiind fotografiat și intervievat de puține ori în ultimele sale decenii de viață. A avut câteva perioade în care s-a lăsat temporar de scris (1971-1977, 1982-1987), dar n-a abandonat definitiv poezia. A câștigat în 1994 Premiul Pessoa, dar l-a refuzat (se pare că ar fi scris juriului: „să nu spuneți nimănui și să-l dați altcuiva”).

Unii îl consideră cel puțin la fel de important ca Fernando Pessoa pentru evoluția

poeziei portugheze – cert este că abundă superlativile și formulările de genul „profetul poeziei”. A fost descris ca un poet „orfic”, „vizionar”, dar este uneori situat și în raport cu experimentalismul – nimic contradictoriu în perspectiva sa logocentrică, simultan arhaică („puterile magice” ale poemului) și textualistă (el totodată consideră poezia „un organism intern, coerent și suficient sieși”), deci o figură reprezentativă pentru modernismul târziu portughez și european.

În mod derutant, bibliografia lui Helder (care include eseuri și proză, nu numai versuri) conține numeroase ediții de autor (cele mai multe intitulate „Poesia Toda”) care diferă nu numai prin adăugirea de poeme de la o ediție la

alta sau publicarea unor versiuni diferite, ci și prin omiterea unora sau altora dintre cicluri (de exemplu, „Bețivul nocturn”, un volum de tălmăcirii – „texte transformate în portugheză” – care nu este considerată întotdeauna parte a operei sale). Poemul „Tryptic” pornește de la un vers dintr-un sonet al lui Camões, anticipând următoarele sale experimente combinatorii (inter) textuale (precum „Mașina de încurcat peisaje”, în care sunt amestecate fragmente din Biblie, Villon, Dante, Camões și... Herberto Helder).

Poet: Herberto Helder

Tryptic - FOUNTAIN II *

Pe zâmbetul nebun al mamei picăturile de ploaie se scurg.

Pe fețele nebune degetele felinarului bat darabana,

balans pur, e pur balans.

Iată picături pure și iată felinare pure.

Mamele se inghesuiesc, suflând în degetele lor înghețate, mișcându-și corpul gravid,

prin oasele filiale, tendoane, organe imersate

Mamele calme locuiesc în capul filial...

pe când dragostea lor se întetește.

Ele șed în tăceri lente și în tăceri urgente
văzând totul, arzând toate imaginile, în timp ce
dragostea lor se întetește.

Stropindu-le în față.

O dragoste mândră și o dragoste tandră.

Și mamele devin și mai frumoase .

Gândiți-vă la un fiu a cărui mamă levitează !

Flori violente îi rănesc pleoapele.

Deasupra, dedesubt ea respiră tăcere
cu fața strălucind în stropii de ploaie din jurul
felinarelor.

În perpetua picurare a fiilor lor.

Mamele sunt piscurile create de fii lor, care
explodează că semințele de păpădie
invadând terenul mamei.

Și mamele sunt puțuri de petrol, vorbele fiilor
lor țâșnind din fundul pământului.

Fii, în costume de gumă, se scufundă în
străfundurilor apelor

iar mamele își înfășoară brațele de caracatiță în
jurul brațelor și ai nervilor
cei mai sensibili.

Acum fiul șade cu mama în capul mesei.

Spre el mama vâslește cu cești de ceai și
furculițe

iar el realizează că moartea lor nu este posibilă,
apele lor sunt conectate

prin mâinile sale care ating fața nebună a
mamei

care simte atingerea și dragostea

și prin dragoste

poți iubi orice

și poți redescoperi orice

prin iubire

** un poem despre cea mai iubită femeie:
mama Traducere: Adrian Grauenfels*

HARRY BRAUNER, (1908–1988)

A fost etnomuzicolog român și fratele pictorului
suprarealist Victor Brauner.

Discipol și asistent îndelungat al lui
Constantin Brăiloiu, a fost un membru activ al
echipelor sociologice care au făcut studii
monografice și interdisciplinare de pionierat
asupra României rurale. Din 1928 până în 1939
a fost un colaborator apreciat al Arhivei de
Folclor (Arhiva de Muzică Populară) a
Societății Compozitorilor, pe care apoi l-a
condus ca director adjunct (1944–1948). Din
1939 a fost membru de onoare al "The English
Folk Dance and Music Society" (Londra), iar
timp de aproape doi ani (1948–1950) a predat
studii de muzică populară la Conservatorul de
muzică din București. Până în 1950, Brauner a
excelat în principal ca colecționar de muzică
populară și, după sfârșitul anilor 1960, ca
promotor al muzicii populare românești pe care
îl considera autentic și tradițional în cadrul
naționalist. Mijlocul carierei sale a fost
încununat prin preluarea responsabilității
manageriale pentru cele două arhive naționale
de muzică populară care au fost împrăștiate și
cumva abandonate după al doilea război
mondial și a reușit să înființeze Institutul de
folclor (1949), o instituție puternică, națională

și chiar internațională de proeminență academică. Brauner a condus această instituție doar un an, după care a fost implicat într-un complot politic și antisemit (cunoscut sub numele de „procesul lui Pătrășcanu”). După ce a petrecut doisprezece ani în închisoare și doi ani într-o locuință impusă într-o așezare rurală, el nu a mai fost acceptat în instituția academică pe care a fondat-o (care a devenit din ce în ce mai ideologizată, naționalistă, etnocentrică și propagandistă). A început să publice cântece originale pentru copii și articole din ziare, a servit consultant pentru compania națională de discuri (Electrecord) și a acționat pe scurt ca fondator și lider al unui laborator de etnomuzicologie la Conservatorul de muzică din București (1971–1974). Articolele sale jurnalistice din anii 1970 au fost adunate în volumul "Să auzi iarba cum crește" (tradus "Listening to the Growing Grass"; 1979), iar o colecție de cântece monovocale compuse în timpul detenției sale a apărut de două ori, postum (1998, 2000). Personalitatea sa complexă a fost subliniată de mai multe eseuri biografice academice, precum și de o carte memorială publicată de Irina Nicolau și Carmen Hluță în 1999. Soția lui Brauner, artista Lena Constante, l-a supraviețuit și a continuat să lucreze pentru păstrarea, îmbunătățirea și îmbunătățirea memoriei intelectualului Harry Brauner.

Harry Brauner a fost un personaj tragic. Deși a ținut conferințe strălucite la mai multe festivaluri internaționale de muzică populară din anii 1930 (Londra, Istanbul), nu a reușit să aibă o carieră internațională și, în cele din urmă, a fost împiedicat să se bucure de recunoaștere națională.

[Marin Marian (ed. A II-a)]

O vizită în iad, pe urmele lui Dante

Mă primește o diavoliță tânără,
cică vorbește 17 limbi, la nevoie
Ne zâmbim unul alteia
și mă rezem de canapeaua uzată
din sala de așteptare.
- Cum e să fii mort? Mă întreabă din politețe
și-mi atinge genunchii cu degetele ei albastre.

Când deschid gura să-i răspund, o bilă de
lumină galbenă cade pe podea
și arde o gaură prin ea, spre iad.
-Nu-mi spune, zice fata. Nu vreau să aud.

Purta cochet, o rochie de mătase roșie
și doar din întâmplare, părând
nepăsător, ușor ca o briză,
degetele mele trec peste rochia aceea
cu sunetul unui cuțit de tăiat hârtie,
prin aerul cald de purgatoriu
și îmi dau seama cum situația
este pur și simplu extensia unei alte imagini,
că propria mea viață este un lanț
de cuvinte care într-o zi se va rupe.

Cuvintele, spune ea, sunt fete tinere în cerc,
ținându-se de mână
dansează spre cer
precum baloane albe, cu heliu
în rochiile lor de comuniune,
coroanele de flori pe fruntea lor
de aur, ca la Botticelli
acolo plutesc ele,
peste Florența,
doar de zece ori
mai înalt, de zece
ori mai oribil.
Ar putea cineva
în viață
să supraviețuiască?
AG

DUMITRU ICHIM BURLINGTON, ONTARIO

Azi noapte a plouat, cum se zice pe aici, cu "cats and frogs" (pisici și broaște). adică rupere de nori. Puhoi! S-a întrerupt electricitatea, era 2 noaptea și tocmai mă uitam la un film horror. Ce film de groază îți mai trebuia când după câte un fulger care lumina casa ca ziua se auzea câte un trăsnet apoi vreun copac rupându-se cu un imens scrâșnet de lemn prelungit în ecourile nopții. Dar azi de dimineață, cerul senin ca un cristal, aerul curățit de praf și parcă și de zgomotul orașului dacă nu ar fi fost ferăstraiele de la oraș care tăiau copacii căzuți victimă sub cearta de neîmpăcat a bolților întunecate. Pe la 3 după masă Matei se duce să ia poșta și se întoarce cu un zâmbet năstrușnic, dar atât de expresiv, că nu a fost nevoie de mare logoree, ci doar un semn fără echivoc, sau comentariu: "Mergem!" La ora aia nu puteam să mergem prea departe, ci undeva la vreo 60-90 de km. Așa că... Am crezut că mergem spre Niagara pentru că din autostrada 401 a luat-o pe Guelph Line, dar m-am trezit pe autostrada cu șase benzi spre Burlington, Matei conducând pe Lakeshore Dr., o minunăție de priveliște pe malul Lacului Ontario, mai ales că era o zi formidabilă după o noapte de cumpănă.

Începusem vorba despre stilul arhitectonic al unui cartier al bogaților din Kitchener. Virusul de mândrie a infectat pe cei care își permit care cred că o casă cu cât e mai mare cu atât poate urla mai puternic despre punga proprietarului, gen arhitectonic de prin 1965-1980, un fel de cutii de piatră, niște lostopane greoaie de granit, toate zidite în serie ca de pe o bandă de fabrică. Un constructor de asemenea case de milioane și milioane de dolari m-a chemat la una din ele, avea două de vânzare, să-i fac o sfeștanie că e bântuită de duhuri rele și să-i fac o slujbă de dezlegarea cununiilor și alte superstiții arghilofile care cresc pe maidanul sufletesc al celor care nu sunt "duși la biserică". I-am spus că nu e nici un duh necurat, că inelul nunții te-a legat pe viață și n-am cum să-l dezleg și că aici e vorba de ceva care devenise o modă cândva. Am făcut această "lostopană" de paranteză gândindu-mă la vilele din Turkey Point sau cele din Stratford și, mai recent, la cele din golful Burlington Bay, una

mai frumoasă ca alta, tocmai prin varietatea lor, eleganță și gust artist, demonstrând că nu tot ce e mare și costisitor e și high class. Am intrat în oraș și ne îndreptăm spre Wellington Square, din centrul orașului și de pe malul Lacului Ontario.

Am parcat unde nu trebuie să plătești, și mergem pe jos pe lângă tot felul de restaurante și pentru "kosher" și pentru "halal", bani să ai și burtă de umplut cu cele deșarte și trecătoare ale lumii acesteia: "La Pita Halal" cu kabob, pizza, falafel și poutine, "I love Gelato", "Irish Cream, Cold Brew", "New Belly" cu tot felul de înghețate naturale și... ecologice și de ultima dietă! Traversăm Lakeshore și Matei mă invită să ne odihnim puțin piciorușele la "Lakeshore & Coffee Hours" și nu mai e nevoie să-i spun ce-mi doresc - o cafea "Espresso Bianca"! Mesele sunt așezate pe trotuar, în aer liber. Sorbești din cafea și din ora binecuvântată de după amiază - cafeaua de "Five o'clock". Plătim, după un timp, și mai mergem pe străzi până ni se face foame. Pe aici la fel de vestit ca "MacDonald" erau în vogă restaurantele specializate în fripturi de găină "Kentucky Fried Chicken", dar după moartea Colonelului care venise cu o rețetă neștiută fluxul cumpărătorilor s-a retras spre lanțul de restaurante care i-au făcut concurență "Swiss Chalet".

Mi-aduc aminte, prin 1970 aveam bisericuța noastră în piața Lancaster lângă un asemenea restaurant "Kentucky Fried Chicken" care spunea în reclamă că acest pui fript e așa de bun că "îți lingi degetele". Când era Vinerea Mare, după un post atât de aspru, ieșeam cu

epitaful să înconjurăm, în procesiune, biserica și cântând "Mergi la cer și Te așază". Cred că credincioșii treceau prin cel mai nemilos examen al postului. Mirosea toată piața a carne de pui fript că în imaginația noastră păgână ar fi fost ca la a treia înconjurare a bisericii să intrăm cu toții în restaurant. Asta zic și eu că era post! Că păcătosul, gurmandul de mine, om de humă și de glumă, tot mereu întorceam capul spre dascăl, făcându-i semn să continue cântarea ca eu să pot înghiți în sec în voie zicând și un pios "Doamne, milostiv fii mie, pofticiosului!"

Deci, hoinărind pe străzile Burlingtonului, îi arăt lui Matei "The Coop", un restaurant cu o reclamă de orătănii dăscălite de cocoș. Meniul ne face să zâmbim la felul cum se face reclamă preparatelor de pui. Am comandat "Wicked Chicken", picant cu "Arde Ieșul", bancul olteanului, și alte vegetale + bere la țap cu gulerăș plin de răcoare și poezie în amăruiul stil clasic. După aceea, dacă voiai să mergi la W.C. trebuia să te adaptezi lexicului "The Coop"

Pentru bărbați era pe ușă un cocoș, pentru femei era o găină și era și a treia ușă pe care scria "The Others" - "Ceilalți/Celelalte".

Va urma

Maști de Purim – La Veneția

Livia Kessler - Acuarele

Amos Oz – Dragi fanatici

Maria Sava

*”În locul unde noi avem dreptate,
n-o să răsară în veci
flori primăvara.
Locul unde noi avem dreptate
e bătătorit și tare
ca un loc viran”
(Yehuda Amichai)*

Amos Oz este un scriitor special pentru mine. Face parte din categoria acelor veritabili intelectuali care, pe lângă actul de a fi scris - și a făcut-o la modul sublim- și-a asumat și rolul ingrat de om al cetății. Spun ingrat pentru că a reușit de fiecare dată să se afle în locul în care se întretaie sulile venite din ambele tabere ale combatanților. În acest context, gândul m-a dus la Mihail Sebastian. La fel ca Amos Oz și Sebastian a reușit să-și facă dușmani atât în tabăra antisemiților, dar și în tabăra intelectualității evreiești. ”Amos Oz, spune Nadine Gordimer, este vocea bunului- simț care se înalță peste confuzia, peste bătăleala mincinoasă și isterică a vorbăriei mondiale din jurul conflictelor actuale.” În eseurile lui despre fanatism autorul analizează cu multă obiectivitate ”rădăcinile istorice care produc floarea hidoasă a violenței, răsădită fără încetare”, (Nadine Gordimer) fără să ofere un panaceu universal în găsirea unei soluții pentru a diminua măcar această plagă ce cuprinde omenirea tot mai mult. ”Umorul ironic cu care luminează problemele vitale face ca totul să fie mai grăitor.” (Nadine Gordimer) ”Așadar, cum pot fi lecuiți fanaticii? Una e să urmărești o șleathă de fanatici înarmați în munții Afganistanului, în deșerturile Irakului sau în orașele Siriei. Să te lupți cu fanatismul însuși e

cu totul altceva însă.” ”Din momentul în care cercetătorul Samuel P. Huntington a definit câmpul de luptă actual al lumii ca pe un război al civilizațiilor ce are loc mai cu seamă între Islam și cultura apuseană, s-a răspândit o imagine rasistă a lumii, o imagine ce prezintă o confruntare între un grup de ”sălbatici teroriști” orientali și niște apuseni ”civilizați”. Nu așa înfățișează lucrurile Huntington, dar acestea sunt sentimentele pe care le-au provocat afirmațiile lui.

Care sunt ”băieții buni”? Care sunt ”cei răi”? Dacă în luptele anticoloniale, în antiapartheid situația este destul de clară, în ceea ce privește conflictul israeliano-palestinian nu se dă o luptă între bine și rău, ci e o adevărată tragedie: ”o încheștare între dreptate și dreptate, o încheștare între revendicare foarte puternică, profundă și convingătoare, și alta foarte diferită, dar nu mai puțin convingătoare, nu mai puțin puternică, nu mai puțin umană.” Guvernului israelian, de pildă, îi e foarte comod să se sprijine pe formula asta ieftină de western, pentru că ea îi permite să încorporeze lupta poporului palestinian pentru dreptul său de a se elibera de sub jugul ocupației militare israeliene în aceeași grămadă de ”gunoi” dezgustător din care răsar fără încetare asasini musulmani fanatici, care comit atrocități în toate colțurile lumii.” (Amos Oz) Există o soluție în a face dreptate și de o parte și de alta?

Da, spune Amos Oz. Unica soluție ar fi compromisul în sensul acceptării și al cedării, dar nu al înșelăciunii nici uneia dintre părți. Emoțional, și palestinienii, și evreii sunt la fel de mult de legați de pământul pentru care se luptă. Și pentru unii și pentru ceilalți lupta e la

fel de dreaptă. Dacă și în ce condiții ar alege lupta, Amos Oz are convingeri clare, pline de demnitate și bun-simț: ”N-aș lupta niciodată-prefer să fiu aruncat în închisoare-pentru cucerirea unor teritorii străine. N-aș lupta niciodată pentru un dormitor în plus al națiunii. N-aș lupta niciodată pentru așa-zisele interese naționale. Dar m-aș lupta, și încă din răspuțeri, pentru viață și pentru libertate, pentru nimic altceva.”

Cum să nu-l fi iubit pe omul care avea un asemenea crez în viață? Cum să nu te pleci în fața tăriei lui de caracter? Rare sunt cazurile de acest fel în rândurile intelectualității contemporane, iertat fie-mi gândul. Dar Islamul extremist nu deține monopolul asupra fanatismului violent - măceluri, violențe extreme continuă să se producă în toată lumea, chiar și în Occidentul cel bun și civilizat.

Fanatismul e mai vechi decât toate ideologiile lumii: mai vechi decât Islamul, mai vechi decât Iudaismul și mai vechi decât Creștinismul. Este o genă a naturii umane. Chiar dacă atrocități, crime, incendieri, profanări de lăcașe sfinte se petrec și în alte părți ale lumii poate la o scară mai mică decât cele provocate de Al Quaeda și de Statul Islamic, delictul e același, gravitatea faptelor nefiind mai mică. Genocidul, jihadul, cruciadele, Inchiziția, Gulagul, lagărele de exterminare și camerele de gazare, beciurile de tortură și atacurile teroriste lipsite de orice discernământ nu sunt fenomene noi, ele anticipând cu sute de ani înainte ascensiunea Islamului extremist. Întrebări grele și complicate legate de tot răul care ni se întâmplă pe lumea asta primesc răspunsuri simple cu soluții radicale din partea fanaticului: ”totul e din vina musulmanilor”, ”a ȝiganilor”, ”a globalizării”, ”a sionismului”, ”a imigranților”, ”a celor de stânga”, ”a secularismului”, ”a conspirațiilor mondiale”, ”a lui Soroș” etc. Nu rămâne decât să-i lichidăm, să-i distrugem pe cei vinovați de răul nostru și, automat, vor

dispărea toate necazurile. Sentimentul civic cel mai puternic al tot mai multor cetățeni ”onești” este de dezgust: dezgust occidental față de Orient, dezgust oriental față de Occident, dezgust laic față de credincioși, dezgust religios față de secularism, ”un dezgust zdrobitor, nelimitat care se înalță și se umflă ca o vomă din adâncurile unei nefericiri sau a altei. Dezgustul atotcuprinzător reprezintă una dintre componentele fanatismului de orice fel.”

Ar fi interesant un curs de fanatism comparat pentru a putea face o evaluare și o ierarhizare a diferitelor fanatisme din cât mai variate colțuri ale lumii. Fanatismul din întreaga societate evreiască israeliană a venit odată cu evreii din Europa. Fiecare grup a adus cu sine fanatismul zonei pe care a părăsit-o. Poate că una din cauzele fanatismului tot mai puternic și mai radical este chiar setea nepotolită a unei soluții simple de mântuire, dintr-o lovitură. O altă cauză este că se evită asumarea crimelor din sec al XX-lea, rasiștii jenându-se de rasismul lor, victimele acumulând ură, iar doritorii fanatici de dres lumea ascunzându-și revoluționarismul lor și, în final, uitarea ca semn al expirării vaccinului administrat de Stalin și de Hitler. Există un fanatism la vedere al organizațiilor dispuse să verse sânge în numele a tot felul de credințe. Există însă și un fanatism mai puțin evident cel din jurul nostru, sau chiar din interiorul nostru: nefumători fanatici care aproape că le-ar da foc celor care aprind o țigară în preajma lor; vegani fanatici care ar putea vărsa sângele celor omnivori etc. Asta nu înseamnă că oricine protestează cu mânie împotriva unei nedreptăți poate fi acuzat de fanatism. Nu volumul glasului te definește ca fanatic, ci lipsa toleranței față de glasurile oponentilor tăi. Trebuie remarcat că există grade diferite ale răului. Nu pot fi comparați, spre exemplu, luptătorii agresivi pentru calitatea mediului, sau oponentii furibunzi ai globalizării cu fanaticii care comit atacuri teroriste și nici cu

fanaticii care comit purificare etnică. Există tot felul de fanatici pe lumea asta dar toți, absolut toți, știu să numere doar până la unu. Singurul lucru care-i fascinează și le mai răscolește imaginația e moartea, moartea lor și moartea altora. Dezgustați de lumea grețoașă, abominabilă, în care trăiesc, vor să moară, dar să nu moară singuri, să-i ia și pe alții cu ei. Fanaticul visează întotdeauna să schimbe lumea cea rea cu o lume mai bună. Mersul orbește în turmă, obediența fără nicio obiecție, ardoarea de-a aparține unei grupări umane compacte, strânsite, sunt atribute ale fanaticului.

Fenomenul infantilizării mulțimilor, care se petrece de o bună bucată de vreme în întreaga lume, nu e întâmplător: cel care își face publicitate și care finanțează publicitatea vrea să-și transforme consumatorii în copii răsfățați care vor să cumpere totul. Dar iată că și între industria divertismentului și politică încep să dispară granițele, politicienii apelând la aceleași metode pentru a-și îndobitoci alegătorii. Comunități din ce în ce mai mari votează pentru cine reușește să șocheze mai mult, să amuze, să-și bată joc de toate regulile și convențiile societății. Media este suprasaturată cu expresii de tipul: ”șocant”, ”înebunitor”, ”mortal”, ”dezastruos” etc.

Aparent tot acest circ diferă de zona mohorâtă a fanaticilor care mășcăluiesc ordonat, în ritmul bătailor de tobă având în frunte un conducător cu mână de fier. Aparent numai pentru că și fanaticul și infantilul sunt la fel de spălați pe creier, la fel de ușor de manipulat. Cea mai pregnantă trăsătură a fanaticului este că vrea să te schimbe astfel încât să devii ca el. Fanaticul nu vrea să existe deosebite între oameni, dorința lui fierbinte este ca toți să gândească la fel ca el, dorința lui este să fie totul la vedere. De aceea se străduiește să-ți deschidă ochii să vezi și tu lumina cum o vede el. Fanaticul e cel mai altruist om din lume. Zi și noapte nu se

gândește decât la binele aproapelui său pe care ar dori să-l cuprindă într-o unică și strânsă îmbrățișare, să fie una cu el, să nu-i mai dea niciodată drumul, să gândească, să acționeze la fel ca el. Și totul spre binele lui, al aproapelui.

Fanaticul nu vrea nimic mai mult decât să te mântuie, să te salveze pentru că el te iubește mai presus de orice. Te iubește atât de mult încât e capabil să te sugrume, deși regretă profund. Dar n-are încotro, tu nu știi ce vrei de la viață, nu știi ce-ți este necesar ca să-ți fie bine, să mergi pe calea cea dreaptă. Din punctul lui de vedere, fanaticul e deținătorul unic al adevărului absolut și menirea lui este să îndrepte omenirea. Marea tragedie apare atunci când cel pe care-l iubește și pe care-l vrea aidoma lui, se opune. În ochii fanaticului devine un trădător. În general, fanatismul nu debutează cu acele acte teribile de decapitări, autodetonări în spații aglomerate sau incendieri de case. Primele manifestări încep acasă cu dorința arzătoare de a-i schimba pe cei dragi. De câte sacrificii nu-i capabil un fanatic atunci când vine vorba de binele celui pe care-l iubește? Dar sacrificiul de sine implică, desigur, culpabilizarea beneficiarului, manipularea și, în cele din urmă, controlul total. Câtă tristețe și câtă vinovăție poartă cu sine un copil ai cărui părinți ”s-au sacrificat de dragul lui”! Nu-i nicio noutate fraza: ”trebuie să ajungi ca mine, nu ca tată-tău”, sau ”dacă nu te schimbi să fii ca mine, se duce de răpă căsnicia noastră”. Și să nu uităm: cei care se pot sacrifica pe sine cu ușurință, la fel de ușor îi pot sacrifica și pe ceilalți. Ce le lipsește fanaticilor? Curiozitatea și forța imaginației! Altfel, nu s-ar închide în turnul lor de fildeș tapetat cu lozinci ultimative.

Poate dacă ar încerca să-și imagineze și urmările abuzurilor lor, ar mai sta pe gânduri, deși pe unii doar mirosul de sânge și imaginația mădurelor zdrobite i-ar ațâța și mai tare. Dacă curiozitatea și imaginația nu sunt atât de sigure antidoturi împotriva fanatismului, simțul umorului ar ajuta cu siguranță. Un om

capabil să glumească pe seama propriei persoane nu poate fi un fanatic pentru că umorul, autoironia îl ajută pe om să mai scoată afară din interior aerul încins aflat sub presiune. ”Simțul umorului, capacitatea de a ne pune în locul celuilalt, capacitatea de a recunoaște calitatea de peninsulă a fiecăruia dintre noi ne pot apăra cel puțin parțial de gena fanatismului care zace în fiecare dintre noi”, spune Amos Oz în încercarea de-a găsi o cale să ne ținem cât mai departe de această boală atât de contagioasă care este fanatismul. În închiere, să medităm, măcar, la răspunsul lui Amos Oz din finalul interviului pe care i l-a luat Brigitta Rheinberg de la Princeton University Press în anul 2005: ”Haideți să încheiem cu povestea mea despre **Ordinul Linguriței**. Cred că, atunci când asistăm la o catastrofă - o explozie, să zicem -, există doar trei opțiuni principale. Prima: să o luați la goană cât vă țin picioarele, iar cei care nu pot fugi n-au decât să ardă. A doua: să-i trimiteți o scrisoare foarte indignată editorului ziarului dumneavoastră, cerând ca vinovații să fie dați în șuturi din serviciu. Sau să organizați o manifestație.

A treia să aduceți o găleată cu apă s-o aruncați peste foc, și dacă nu aveți găleată să aduceți un pahar, și dacă nu aveți pahar să aduceți o linguriță - tot omul are o linguriță. Da, știu că o linguriță e mică, iar focul e imens, dar suntem milioane de oameni și fiecare are o linguriță. Ei bine, aș vrea să fondez Ordinul Linguriței. Mi-ar plăcea ca aceia care îmi împărtășesc atitudinea - nu fuga, nu scrisoarea, ci lingurița- să poarte întotdeauna la reverul hainei o linguriță, ca să știm că suntem în aceeași mișcare, în aceeași frăție, în același ordin, Ordinul Linguriței. Aceasta este filozofia mea, într-un cuvânt-sau într-o linguriță, cu voia dumneavoastră.”

Bibliografie: Amos Oz, Dragi fanatici, Humanitas fiction, 2018, Bucuresti

Mircea Paul Gorenium

Regina – Bronz turnat

Baruch Elron - Câmp cu ciori

Giacomo Puccini

Maria Sava

Giacomo Puccini

"Dumnezeu Atotputernic m-a atins cu degetul cel mic și mi-a spus: Să scrii pentru teatru- bagă de seamă- numai pentru teatru.", îi scria unui prieten cel care a iubit doar libreturile muzicale, vânătoarea de rațe sălbatice, mașinile performante, femeile frumoase și pokerul, marele compozitor de operă, Giacomo Puccini. S-a născut pe 22 decembrie 1858, la Lucca și a fost ultimul dintr-un șir de cinci generații de muzicieni. Cum era și firesc, a crescut în umbra lui Verdi, figură dominantă a muzicii italiene în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Și cu toate astea, Puccini a trăit și a murit respectat, a compus trei dintre cele mai populare opere din istoria genului, și-a îndeplinit toate poftele și a lăsat în urmă o avere de aproape patru milioane de dolari. I-au fost contemporani Arrigo Boito (Mefistofele, 1875), Amilcare Ponchielli (La Gioconda, 1876), Alfredo Catalani (La Wally, 1892), dar și compozitorii care au aparținut noului curent apărut în anii 90 ai secolului XIX, numit verism. Verismul n-a durat mai mult de un deceniu și mulți dintre compozitorii care au aparținut acestui curent au compus numeroase lucrări dar filtrul istoriei a păstrat doar câte o operă pentru repertoriul teatrelor lirice. Este vorba despre Pietro Mascagni care a compus "Cavalleria rusticana", Ruggero Leoncavallo cu "Paiațele" sau Umberto Giordano cu "Andrea Chenier". Crescut și format în această perioadă, Puccini n-a fost influențat de clocotul și sângele verismului. Poate fi apropiat de

Massenet prin blândețea și senzualitatea muzicii sale. A excelat la melodia expresivă, instinctuală și de aceea mulți dintre muzicieni au considerat muzica lui un kitsch. El s-a ținut deoparte n-a fost preocupat nici de politică, nici clicile muzicale, neapartenând niciunui curent. A rămas indiferent la toate chemările din epoca lui, însă nu se poate spune despre el că a fost un eclectic. Din punct de vedere muzical, Puccini a fost un adevărat miracol, a avut un stil propriu, inconfundabil, dovada fiind că operele lui sunt viabile și încă se mai pun în scenă. Nu există nici un mare teatru de operă care să nu aibă în repertoriu "Tosca", "Boema", "Madame Butterfly", "Turandot", "Manon Lescaut". La Puccini, mai atrăgătoare decât muzica lui sunt personajele feminine cu care el se identifică. E clar că a cunoscut foarte bine femeia, din moment ce, nu a creat personaje feminine din carton presat: toate eroinele lui sunt vii, iubesc cu generozitate, suferă, sunt cu adevărat făpturi omenești veridice.

Puccini parcă a fost predestinat să devină compozitor. Toți bărbații din familia lui au fost organiști, muzicieni cunoscuți. N-a fost un copil minune, dimpotrivă, nu s-a prea omorât cu școala devreme ce unul dintre profesori a spus exasperat că: "Nu vine la școală decât ca să-și uzeze pantalonii." A fost, totuși, foarte talentat și a fost trimis pentru continuarea studiilor muzicale, cu o bursă de studii, la Conservatorul din Milano. Primul succes l-a avut în 1884 cu "Târgurile", atrăgând atenția vestitului editor Giulio Ricordi care va rămâne tot timpul alături de el. Chiar dacă Edgar (1839) a fost un eșec, Ricordi a continuat să-l susțină financiar și, în 1896, dă lovitura cu "Boema".

În 1904, Puccini face neinspiratul pas de a se căsători cu Elvira Gemignani cu care trăise deja câțiva ani încă de pe vremea când era căsătorită. Se pare că la început s-au iubit, dar femeia s-a dovedit a fi o paranoică, posesivă și bolnavă de gelozie. La vila din Torre del Lago aveau o servitoare tânără, pe nume Doria și pentru că vedea în orice femeie o rivală (gândind și la propria experiență) s-a autosugestionat că între Puccini și Doria ar fi fost o legătură. A făcut publică povestea din mintea ei și-a asaltat-o pe biata fată cu acuzații,

urmărind-o cu furia ei oarbă până aceasta s-a sinucis. La autopsie s-a dovedit că tânăra era virgină. Puccini a plecat imediat la Roma, s-a închis într-o cameră de hotel unde a plâns câteva zile în șir. Elvira a fost condamnată la cinci luni de închisoare pentru hărțuială. După un timp, Puccini s-a întors acasă, dar între ei se pare că a rămas doar o căsătorie de convenție. Baritonul Titta Ruffo spunea despre Elvira că "gelozia ei friza nebunia". Muzicienii care lucrau cu el refuzau să discute despre ea, iar unul dintre asociații lui afirma că "era total lipsită de educație"- era o femeie dură, rigidă, "mai degrabă de origine teutonică decât latină". Nu avea nimic în comun cu Puccini care, pe măsură ce înainta în vârstă avea o alură aristocratică (era de fapt un aristocrat), se îmbrăca cu mult gust și era foarte îngrijit având chiar observații acide la adresa muzicienilor neglijenți care credeau că *"trebuia să aibă mătrează ca să fie geniali"*. Elvira, dimpotrivă, preocupată să-l urmărească și să-i contabilizeze orice mișcare devenise șleampătă, nu mai avea nici un contact social și nu-l ajuta cu nimic în cariera lui. Dimpotrivă, l-a tras foarte mult înapoi. Dacă nu s-ar fi căsătorit cu ea, Puccini ar fi evoluat altfel, ar fi trăit poate mai mult-din cauza fumatului excesiv a făcut un cancer la gât – și nu ar fi avut atâtea aventuri extraconjugale. Sunt mulți care susțin că din cauza Elvirei avea foarte puțini prieteni și escapadele lui amoroase nu mai aveau nicio legătură cu iubirea. O vreme a fost prieten cu Arturo Toscanini, care dirijase premiera operei "Boema" (1896), dar relația lor a cunoscut fluctuații. Dirijorul Giorgio Polacco povestește o întâmplare când, fiind în relații reci, Puccini îi trimite lui Toscanini un pannerone. Își dă imediat seama că greșise, ei fiind certați, și-i trimite un mesaj: "Pannerone trimis din greșeală. Puccini". A doua zi primește răspunsul: "Pannerone mâncat din greșeală. Toscanini".

În general, Puccini a dus o viață destul de discretă, excepție făcând episodul cu Doria Manfredi. A dat interviuri foarte rar, dar s-a bucurat de o popularitate foarte mare. Și despre el ca om și despre muzica lui se putea scrie foarte puțin pentru că nu dădea naștere la

acele dispute aprinse cum fusese cazul altor compozitori.

Ultima lui operă, pe care n-a mai terminat-o, a fost "Turandot". Intenționa să evoce în ea orientalismul din "Madame Butterfly", dar la o scară mult mai mare. A fost terminată de Franco Alfano. La premiera mondială a operei de la La Scala, din 25 aprilie 1926, Toscanini s-a întors către public în timpul Actului III și a spus: "Aici maestrul a pus pana jos." Și nu a mai dirijat continuarea. Abia la al doilea spectacol a dirijat și partea compusă de Alfano.

N-a compus foarte mult, dar a fost foarte scrupulos cu libretele sale, le verifica veridicitatea din punct de vedere istoric și psihologic. Nu-i scăpa nici un detaliu pentru a asigura o redare realistă. Soprana Lucrezia Bori povestește un episod în care după ce își făcuse la Paris costumații noi pentru "Manon Lescaut", care o costaseră o avere, când a apărut pe scenă la repetiție, toată lumea a felicitat-o. Curând a venit și Maestrul cu o ceașcă de cafea în mână. A privit-o de sus până jos și i-a spus: "Bori, totul e minunat. Numai că în ultimul act, când Manon moare de foame și n-are o lețcaie, tu porți îmbrăcăminte prea curată". Și i-a turnat pe rochie ceașca de cafea. Era foarte exigent cu soliștii, dar niciodată nu-și ieșea din fire. Rolul titular din opera Tosca l-a scris pentru soprana Hariclea Darclee care a cântat cu succes la premieră. Maria Jeritza a fost favorita lui. Mai târziu povestea despre el cât era de ferm și de răbdător. "Nu accepta niciodată să i se spună nu. Dacă o anumită frază trebuia rostită într-o respirație, lucra cu mine până obținea ceea ce dorea." Totodată îi ajuta pe interpreți, îi susținea și le vorbea la modul cel mai elegant cu putință. Maria a susținut întotdeauna că a fost creația lui, a modelat-o ca artistă, deși nu de puține ori în relația cu el pe scenă îi venea să lase totul baltă și să fugă. Când se supăra pe ea îi spunea: "Jeritza, dacă te trezesc la trei dimineața și îți cer să cânti un do de sus, o să cânti do de sus." Pentru ea, filozofia muzicală a lui Puccini putea fi redusă la o frază pe care i-o spusese la una din repetiții: *"Carissima mia, trebuie să pășești pe nori de melodie."*

Satiră și Umor

Peter Biro

Reconfigurarea tehnologică a patrimoniului liricii românești

Înmulțirea exorbitantă a poeziilor, sonatelor și a emoționantelor balade de-a lungul secolelor în literatura română a condus la o criză de supraproducție în businessul de lirică, fapt ce se reflectă evident asupra poezilor. Abundența de poezii publicate inhibă spiritul lor creator. Astfel scriitorii contemporani de poeme întimpină mari greutăți în a-și valorifica noile producții lirice în mod adecvat. Mesajul lor poetic abia poate să ajungă la bărbatul interesat de literatură, sau să emoționeze femei sensibile până la lacrimi. Am putea spune fără rezerve că poezia românească suferă de un „stres literal”. Cuvinte înghesuite în sute de mii de pagini au sufocat literalmente resursele lingvistice ale scriitorilor, un lucru, care se reflectă negativ asupra calității producției actuale de versuri.

Stresul literal mai sus menționat generează un dezastru artistic total. Sunt situații, când poeți au fost forțați să întrerupă activitatea lor de versificare și se treacă la redactarea textelor de reclame, sau și mai grav, devin autori de amenințări anonime la adresa editorilor de cărți beletristice. Din aceasta cauză, responsabili din „Departamentului Județean de Cultură și Gastronomie Saturantă” al prefecturii clujene, specialiști cu un deosebit instinct de premoniție, au recunoscut intuitiv că imediat trebuie luate măsuri radicale în scopul limitării liricomaniei (creației dezinhibate de poeme). În special, Doamna Casandra Vasilescu, reprezentanta ecologiștilor și prim-secretara „Comisiei Județene de Deficite Involuntare în Lirică și Gastronomie” din Cluj, a propus cu ardoarea ei bine-cunoscută, declanșarea stării de urgență în lirica românească și impunerea unei interdicții stricte pentru activitatea de versificare.

Din nefericire, strigătele Casandrei sunt acoperite de foșnetul maldărelor de hârtie ale petițiilor făcute, care din păcate, nu au fost luate în seamă de persoanele din administrația locală aflate în funcții cheie cu putere decizională.

Iată că primele semne de criză în domeniul liricii încep să devină evidente în viața de zi cu zi, chiar în ciuda tuturor încercărilor cercurilor de interes în mușamalizarea situației. Cu toate acestea, tot mai multe voci avertizează asupra viitorului precar al liricii românești. Din corul protestatarilor se înalță strigătele tragedienilor, mergând chiar până la jalnice expresii ca de exemplu: “Așa nu mai merge!” sau înfricoșătoarea și atotputernica „În numele Domnului!”. Dimpotrivă, criticii literari indolenți minimalizează aceste proteste, ca fiind exagerate sau chiar alarmiste. Între timp editurile au început să stea pe grămezi de cărți de poezie nevândute, căci nici un fraier nu a mai vrut să citească rime despre suflete îndurerate, ghiocei, lună și stele sau ceva cu veverițe bolnave – și mai ales despre cățeluși schiopi.

Acuma, situația este ca focul scăpat de sub control care cuprinde în vâlvătai acoperișul clădirii. Primii poeți deznădăjduiți se gândesc la recalificarea ca referent stagiar în magistratură, pe când un grup de scriitori de aforisme din Cluj merg chiar mai departe: au trecut deja Carpații și au început să activeze în domeniul „transhumanței mioritice” – deocamdată din păcate cu rezultate foarte slabe. Totuși există în cercul lor o speranță certă de îmbunătățire.

Dar în ultima vreme există speranță. Laboratorul de nanoliteratură a Universității Babeș-Bolyai, a cărui renume depășește granițele județului chiar până dincolo de Zalău, a patentat un procedeu nou, prin care supraproducția de poezii poate fi reciclată în mod durabil și ecologic. Pe înțelesul tuturor, este vorba de o nouă metodă creatoare prin deconstrucție lirică catalitică. Mai întâi, poeziile introduse în procesul tehnologic vor fi dezintegrate vers după vers în părți de propoziție prin reacții chimice complexe, folosind cascade enzimactice rafinate. După hidroliza acestora vor rămâne numai cuvintele cu înțeles, dar fără metafore. Acestea sunt supuse unui proces de sortare și remodelare laborios și emoțional în fragmente folositoare: anume diftongi, silabe cu un rest de înțeles, până la litere izolate. Cu toată maltratarea tehnologică, acestea mai păstrează un potențial

liric considerabil provenit din poezia inițială. Materialul brut poetic, introdus într-o atmosfera anaerobă și dizolvat în lacrimi de compasiune, va fi presat prin filtre succesive lingvistice, gramaticale și retorice – orice cunoscător laic bănuiește procesul fizic de supra-comprimare. În final vor rezulta așa numiții „peleți de poezie”, fragmente de lirică încă neinteligibile, care sunt ordonate după greutatea moleculară și vor fi refolosite pentru compunerea unor texte noi. Chiar și cei mai îndărătnici cititori vor fi încântați de aceste noi forme de exprimare poetică! Fragmentele rezultante din poeziile reciclate ori pot fi folosite în crearea unor noi capodopere literare, sau în viața de zi cu zi unde se potrivesc. De exemplu pentru redactarea acuzațiilor soților în caz de divorț, comentarii la dreptul penal, sau în instrucțiunile de folosire al unui prăjitor de pâine. Chiar și în textul întreținerii a unei plăpumi cu pene de iepuri se regăsește aproape 15% material liric reciclat. Nici aici nu se impune o graniță în fantezia și interesele de afaceri ale departamentelor de marketing.

Succesul tehnologic al tinerilor specialiști din laboratoarele clujene a mers departe și sa nu credeți că a fost ușor, numai că neavând în Romania nici Heine, nici Ghete, poezilor lipseau înbrăcămintele și încălțăminte potrivite. Savanții clujeni au reușit scoaterea definitivă din literatură a unei poezii foarte populare, dar bazată pe neadevăruri istorice. Aname, doamna Oltea își dormea deja somnul de veci, când fiul sau rănit bătea la poarta castelului, așa încât a putut fi desprinsă din text printr-o simplă reacție fără catalizator. Poezia s-a autodizolvat apoi într-o reacție în lanț, filtrând-se în final fragmente subtile de machiaj ale tinerei domnițe. După mai multe procese tehnologice au fost recuperate din versurile ramase după dispariția mamei soacre, o serie de fragmente interesante, care, fără prea mult efort, au putut fi introduse în prospectul noului somnifer recomandat bărbaților căsătoriți, „Viazepam”, produsul firmei „Morfeu Med SRL”. Numai câteva vocale „a”, „e” ca și semne de punctuație inutile au rămas neintegrate în prospect; acestea rămân, după afirmațiile departamentului de publicitate, în continuare disponibile

pentru alte texte din domeniul terapiei anti-aging.

Înaripați de acest succes în domeniul cercetării științifice, savanții clujeni îndrăznesc acum să abordeze un proiect de reciclare lirică mult mai laborios și dificil: a poeziilor celui mai prolific poet român, care ocupă un spațiu prea mare în lirica clasică și stă în calea lansării tinerilor poeți care vor sa-si facă un nume. Ei reflectează deja la dezintegrarea reconstructivă a unei capodopere clasice, probabil a celei mai renumite poezii din literatura română, care se desfășoară pe doua planuri: unul terestru uman cu doi îndrăgostiți, trăind într-un cerc strâmt și celălalt cosmic universal, dominat de o stea nemuritoare și rece. După ce au extras din această creație artistică scilpitoare materialul prăfuit despre efemeritatea vieții și statutul geniului neînțeles, cercetătorii au reușit sa filtreze prin suprapresiune catalitică cele mai bune fragmente poetice. Câțiva producători renumiți din industria cosmetică și-au anunțat deja interesul pentru achiziționarea acestora. Noul produs, un „Duo-Deodorant pentru Dame Distinse” sub numele de marca „2D4” cu acțiune selectivă, una de zi și cealaltă de noapte, va beneficia de o strategie de marketing inovatoare folosind tehnica „peleților de poezie”. Așteptăm cu nerăbdare rezultatele acestei dezvoltări fără precedent în cercetarea reciclării liricii.

Conceput în limba germană de către autor și finalizat pe românește împreună cu Simona Fuchs

POEZIS

Aruncă pâinea dată-n copt
 pe apa, regăsind-o după;
 împarte-o-n șapte, chiar în opt,
 căci nu știi ce rău vine după.
 Când norul umple-se de ploaie,
 aceasta cade pe pământ;
 dacă un arbore se-ndoaie,
 rămâne unde cade frânt.
 Dacă te tot ții după vânt,
 n-ai să mai semeni; dacă-ți legi
 rodul de norii de pe cer,
 nicicând nu ai să-l mai culegi,
 căci calea vântului, sub cer,
 n-o știe nimeni... Cum ascunse
 în pântecul ce poartă fruct,
 sunt oasele, la fel de-ascunse-s
 și faptele, de dedesubt
 de soare și de peste, ale
 lui Domnul-Dumnezeu... Sămânța
 devreme seamăn-o, pe rouă,
 iar, seara, nu găsi cu cale
 să stai degeaba; căci sămânța
 n-o știi, pe a de-o să dea rod:
 asta sau aia? - Amândouă?
 Cu-atât mai bine pentru rod.
**(Ecleziastul 11, fragment;
 trad. Șerban Foarță)**

În curând va ninge

În curând va ninge peste morminte
 tatăl meu e un nume mort lângă mama mea
 moartă
 circul aiurea, citind nume necunoscute
 minciuni depuse pe marmura rece
 cu cât mă îndepărtez, florile dispar
 sunt pietre la care nu mai vine nimeni
 și alte pietre, pline de viață și vervă
 la orizont o ceață stă în așteptare
 în ea oameni vii trăiesc și suferă
 unii așteaptă în automobile

ascultând Reshet ghimel,
 fumând țigări pe care scrie
 fumatul ucide, ei și? tot aici vom ajunge
 apoi vești sterile, despre sport și despot
 cuvinte simetrice dacă observi
 și vântul îți bate din față
 o nouă procesiune merge în urma ciocnilor
 cineva plânge, cineva cântă psalmi
 shma israel și alte kadișuri
 voci care se urcă în nori
 un motor a pornit
 o ia înapoi spre șosea
 văduva de la volan se uită la bărbați
 cu ochii plini de speranțe...
 AG

Lydia Elron

Pregătim împreună **cu ICR – Tel Aviv**,
 doamnele Iris Lakner, Cleopatra Lorințiu,
 Andreea Soare și domnul Adi Cristi un
 eveniment special în memoria pictorului
 Baruch Elron la împlinirea a 15 ani de la
 decesul talentatului și regretatului Bik.
 Vom reveni cu detalii ! Mulțumiri Lydiei
 Elron pentru neobosita sa activitate întru
 pomenirea soțului și a moștenirii sale
 artistice.

Feedback articol Brâncuși

Shalom Adrian,

Doresc să mă refer la două subiecte care s-ar putea să te intereseze.

1- În nr.23 al Jurnalului a apărut un articol despre Brâncuși și fotografia lucrării lui "SĂRUTUL". Acum câțiva ani la muzeul din Tel Aviv a avut loc o expoziție de artă în care s-a expus această sculptură (desigur o versiune a originalului expus la Muzeul din Craiova). Originalul se pare că are linii curbe ale figurilor și aici ele sunt linii drepte, geometrice, abstractizate. Am fotografiat lucrarea din front dar și din spate și cred că acest lucru aduce o valoare suplimentară în aprecierea lucrării.

Acest supliment am ținut să-l subliniez prin fotografia atașată (s-ar putea s-o cunoști). Executând atunci fotografia aveam în minte cursurile conferențiarului Dr. Efi Ziv care de câte ori avea ocazia ne pomenea obsesiv să privim la lucrări din toate direcțiile. 2- Am trimis Jurnalul spre citire unor colegi competenți din Chicago și din București. Aprecierile sunt unanim superlative. Reacții suplimentare:

- Din Chicago, colegul care organizează Festivalul de film românesc (RoFest) se plânge de lipsa de interes a românilor locali pentru acest act cultural, afirmând că ei așteaptă filme cu subiecte contemporane și nu cu iz politic.
- Colegul din București căruia îi scriam despre articolul apărut în Jurnal al scriitorului Sorin Lavric (a cărui biografie citită de mine din internet m-a impresionat- medic, filozof, scriitor) și eu lăudându-i ascensiunea, am primit de o apreciere dura negativă. Era după alegeri în România, scriitorul băgat în politica de dreapta (un nou partid URS) a apucat să facă o afirmație împotriva femeilor și de aici totul s-a pornit împotriva lui.

Numai bine,

Ozy Joel

GERONIMO

Goyaalé (1829 – 1909), numit mai târziu **Geronimo**, a fost un lider și vraci din triburile apașe Chiricahua. S-a remarcat în luptele care au durat câteva decenii împotriva Mexicului și împotriva Statelor Unite și a expansiunii acestor state în zonele locuite de apași.

S-a născut într-un trib indian care locuiau în zona Râului Curcanului. Numele său (în limba chiricahua însemnând "Cel care cascade") i-a fost pus de tată după obiceiul amerindienilor, prin care se puneau nume după anumite trăsături fizice sau de comportament ale copilului respectiv. La opt ani, și-a pierdut ambii părinți, pe când un comerciant alb, însoțit de un vânător de scalpuri, a împușcat 400 de amerindieni în timpul unei petreceri. La 17 ani, se căsătorește cu Alope și au împreună trei copii. La 6 martie 1851, când Geronimo era la vânătoare, o companie de 400 de soldați mexicani din Sonora, conduși de colonelul José María Carrasco, a atacat așezarea indiana de pe Râul Curcanului. Sunt uciși mai mulți indieni, printre care și soția și copiii lui Geronimo. Acest masacru contra unor persoane fără apărare stârnește ura lui Geronimo împotriva mexicanilor și din acel moment, acesta nu-și dorește decât răzbunarea lor. Se spune că de aici provine și numele sub care este cunoscut viteazul indian: este vorba de sfântul Ieronim (în engleză "Geronimo") invocat de mexicanii îngroziți de atacurile nemiloase ale indigenilor chiar în ziua când se sărbătorea acel sfânt.

Deși a înțeles că nu mai poate recupera pământurile răpite de coloniștii mexicani și americani, Geronimo și-a continuat lupta pentru tot restul vieții. A rămas în istorie Masacrul de la Casa Grande, celebru prin tactica perfidă a mexicanilor care au simulat că încheie armistițiul, le-au oferit indienilor naivi rachiu de agave și apoi i-au ucis. Geronimo s-a retras într-o peșteră și nu a putut fi găsit. Mai multe trupe americane au fost mobilizate în căutarea sa. S-a predat abia în anul 1886, fiind

tratat ca un prizonier de război, nu ca un infractor. A încetat din viață la 79 de ani, când ajunsese o celebritate. Memoriile sale au fost apreciate de public, iar istoria vieții sale a constituit subiectul a numeroase

ecranizări. Inspirați din filmul *Geronimo* (1939), parașutiștii armatei americane exersau parașutarea din avioane au început o tradiție de a striga „Geronimo!”, pentru a arăta că nu se tem de sărituri dintr-un avion.

În al doilea război mondial au fost adoptate și alte tradiții cu origine nativă americană, cum ar fi tunsorile „Mohawk”, vopseaua de față și sulilele sportive brodate pe ecusoanele militare.

Armata Statelor Unite a folosit numele de cod „Geronimo” pentru raidul care a ucis teroristul al-Qaida **Osama bin Laden** în 2011, dar utilizarea acestui nume a indignat unii indieni americani.

Harlyn Geronimo, cunoscut a fi strănepotul lui Geronimo, a spus Comisiei Senatului pentru Afaceri Indiene: "Folosirea lui "Geronimo" în raidul care l-a ucis pe Bin Laden a fost fie o insultă revoltătoare, fie o greșală." Și din evidențele militare publicate este clar că numele Geronimo a fost folosit uneori de personalul militar implicat atât pentru operațiunea militară, cât și pentru Osama Bin Laden însuși.

Camera Reprezentanților SUA a adoptat o rezoluție care stipula recunoașterea meritelor liderului indian, recunoscut ca un adevărat strateg al războiului de gherilă, și ca acesta să fie comemorat la 100 de ani de la moartea sa.

Două instrumente muzicale ale orientului

Kora

Kora este un instrument cu coarde utilizat pe scară largă în Africa de Vest. Kora are de obicei 21 de corzi, ciupite cu degetele. Combină caracteristicile lăutei și ale harpei.

Kora este construită dintr-un bostan mare, tăiat în jumătate și acoperit cu piele de vacă pentru a produce o cutie de rezonanță cu un gât lung din lemn de esență tare. Pielea este susținută de două mânere care trec sub ea. Are 21 de coarde, fiecare dintre ele cântând o notă diferită. Aceste corzi sunt susținute de o punte dublă cu creștătură. Kora nu se încadrează în nicio categorie de instrumente muzicale, ci mai degrabă în mai multe, și trebuie clasificată ca „dublă-punte-harpă-lăută”. Corzile din nylon se desfășoară în două rânduri împărțite, caracteristice unei harpe duble. Corzile pornesc dintr-un braț înalt unde sunt legate de el prin inele de sfoară. După fiecare execuție instrumentul trebuie reacordat pentru a tensiona corzile și deci sunetele produse de combinația dintre corzi de lungimi diferite și cutia de rezonanță. Kora este frecventă în Mali și Gambia.

Ballaké Sissoko (născut în 1968) este un muzician din Mali, faimos pentru uzul Korei. A lucrat cu **Toumani Diabaté** și **Taj Mahal** și este membru al grupului 3MA alături de Driss El Maloumi și Rajery. Tatăl lui Ballaké, Djelimady Sissoko, a fost un muzician notabil în sine. Sissoko a început să cânte muzică de la o vârstă fragedă, așa cum fac majoritatea născuților din casta griot. A cântat în ansamblul instrumental din Mali, apoi cu mai multe

cântărețe proeminente, înainte de a ajunge la faimă prin duetul său cu Toumani Diabaté în 1999.

(<https://www.youtube.com/watch?v=BQCKm8IBTI4>)

Duduk

Dudukul care înseamnă „instrument de suflat fabricat din cais”, este un instrument armean vechi, cu un muștiuc lat, făcut din lemn de cais. Este indigen în Armenia. Variațiile dudukului armean se găsesc în alte regiuni din Caucaz și Orientul Mijlociu, inclusiv Azerbaidjan, Georgia, Rusia, Turcia și Iran. Se cântă în mod obișnuit în perechi: în timp ce primul muzician cântă melodia, al doilea îl acompaniază cu un acord constant numită dum, iar sunetul celor două instrumente creează împreună un sunet mai bogat și mai obsedant.

Muștiucul plat și corpul cilindric al instrumentului produc un sunet mai apropiat de cornul englez decât oboiul sau fagotul. Spre deosebire de alte instrumente cu muștiuc dublu, cum ar fi oboiul dudukul are un muștiuc foarte bine proporționat cu dimensiunea sa. UNESCO a proclamat dudukul armean și muzica sa drept capodoperă a patrimoniului imaterial al umanității în anul 2005. Muzica scrisă pentru Duduk a fost folosită în mai multe filme, mai ales în *The Russia House* și *Gladiator*.

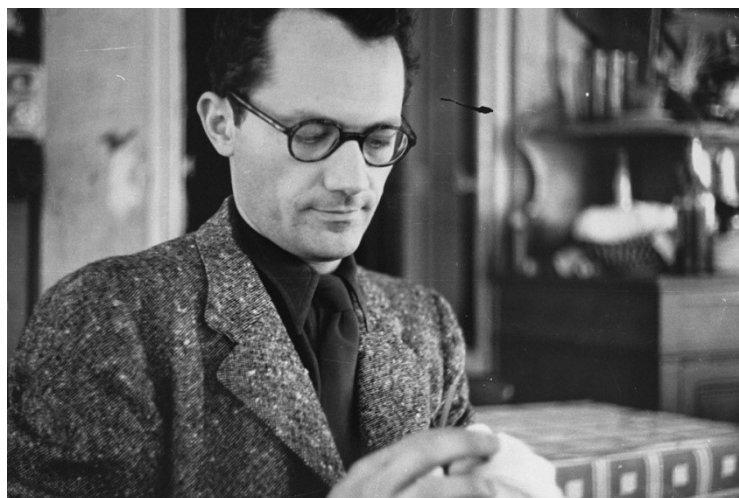
Ascultați aici combinația de Kora cu Duduk:

(<https://www.youtube.com/watch?v=bnMIYEeOGJs&t=416s>)

Să nu-l uităm pe Varian Fry !

Varian Fry s-a născut în orașul New York în anul 1907. În timp ce lucra ca ziarist corespondent străin pentru revista americană *The Living Age*, Varian Fry a vizitat Berlinul în anul 1935 și a asistat personal la abuzurile naziste împotriva evreilor în mai multe ocazii, care „l-au transformat într-un antinazist înflăcărat”. El a spus în 1945: „Nu puteam să rămân inactiv atâta timp cât aveam șanse de a salva măcar câteva dintre victimele condamnate la moarte.” În urma vizitei sale la Berlin, Fry a scris despre tratamentul sălbatic al evreilor de către regimul lui Hitler, în *New York Times* în 1935. El a scris cărți despre afacerile externe pentru editura *Headline Books*, inclusiv lucrarea „Pacea care a eșuat” în care descrie climatul politic tulbure de după Primul Război Mondial, destrămarea Cehoslovaciei și evenimentele care au dus la Al Doilea Război Mondial. Foarte deranjat de ceea ce a văzut, Fry a ajutat la strângerea de bani pentru a sprijini mișcările europene antinaziste. La scurt timp după invazia Franței din iunie 1940, rapid ocupată de germani, Fry și prietenii săi au format *Comitetul de salvare de urgență (ERC)*, cu sprijinul primei doamne Eleanor Roosevelt.

Până în august 1940, Fry se află la Marsilia reprezentând ERC într-un efort de a ajuta persoanele care doresc să fugă de naziști și să ocolească birocrăția autorităților franceze care nu eliberau vize de ieșire. Fry avea 3.000 de dolari și o listă scurtă de refugiați sub

amenințare iminentă de arestare de către agenții Gestapo, în majoritate evrei. Protestând la ușa lui se adunau scriitori anti-naziști, artiști de avangardă, muzicieni și alte sute care căutau cu disperare orice șansă de a scăpa din Franța.

Unii istorici, au remarcat mai târziu, că a fost un miracol faptul că un protestant american alb a riscat totul pentru a-i ajuta pe evrei. Începând din 1940, la Marsilia, în ciuda privirii vigilente a regimului colaboraționist Vichy, Fry și un grup mic de voluntari au ascuns oameni la Villa Air-Bel până când au putut fi scoși prin contrabandă. Peste 2.200 de persoane au fost duse peste graniță spre Spania și apoi către Portugalia neutră, de unde s-au îndreptat spre Statele Unite.

Fry a ajutat și pe alți exilați să scape pe nave care plecau din Marsilia spre colonia franceză Martinica, de unde puteau continua în Statele Unite. Printre cei mai apropiați asociați ai lui Fry s-au numărat americanii Miriam Davenport, fostă studentă la arte la Sorbona, și moștenitoarea Mary Jayne Gold, o iubitoare a artelor și a „vieții bune” care venise la Paris la începutul anilor 1930. Când naziștii au ocupat Franța în 1940, Gold a plecat la Marsilia, unde a lucrat cu Fry și a ajutat la finanțarea operațiunilor sale. Deosebit de important în obținerea vizelor de care avea nevoie Fry pentru artiștii, intelectualii și disidenții politici de pe lista sa, a fost Hiram Bingham IV, viceconsulul american din Marsilia care a luptat împotriva antisemitismului în Departamentul de Stat și a fost personal responsabil cu eliberarea a mii de vize, atât legale, cât și ilegale. De asemenea, a fost ajutat în misiunea sa de Alfred Barr, directorul muzeului MoMa și de soția sa, Margaret Scolari Barr, istorică de artă care lucra și ea la MoMA. Din poziția să izolată din Marsilia, Fry s-a bazat pe *Comitetul de Servicii Unitarian* din Lisabona pentru a ajuta refugiații pe care el îi salva.

Acest birou, echipat de unitarieni americani sub conducerea lui Robert Dexter, a ajutat refugiații să aștepte în siguranță vizele și alte actele necesare că să fie îmbarcați pentru Lisabona. Fry a fost forțat să părăsească Franța în septembrie 1941 după ce ambii oficiali al guvernului Vichy și al Departamentului de Stat

al Statelor Unite ale Americii deveniseră enervati de activitățile sale ascunse. În 1942, Comitetul de salvare de urgență și filiala americană a Asociației Internaționale de Asistență cu sediul în Europa și-au unit forțele sub numele de Comitetul Internațional de Ajutor și Salvare, care a fost ulterior scurtat la Comitetul Internațional de Salvare (IRC). IRC este o organizație internațională non-guvernamentală de asistență și dezvoltare, care funcționează și astăzi.

Întors în USA, Fry a criticat politica de imigrație americană, în special cea legată de problema evreilor din Europa. Într-un număr din "Noua Republică" din decembrie 1942, el a scris un articol dur, intitulat: „Masacrul evreilor în Europa”.

Deși în 1942, Fry a fost demis din funcția sa din cadrul Comitetului de salvare de urgență, organizații de salvare private americane au recunoscut că programul său din Franța a fost eficient în mod unic și l-au recrutat în 1944 pentru a oferi îndrumări în culise, pentru administrația Roosevelt. Fry a publicat o carte în 1945 despre timpul petrecut în Franța sub titlul "Surrender on Demand". După război, Fry a lucrat ca jurnalist, editor de reviste și scriitor. De asemenea, a predat la o facultate și a participat la producția de filme.

S-a îmbolnăvit de ulcer și avea nevoie de psihanaliză spunând că „pe măsură ce trece timpul, el devine din ce în ce mai tulburat”.

A murit în 1967 ca urmare a unui atac cerebral fatal.

Bianca Marcovici

Cel mai greu lucru în viața asta cu șuișuri, conotații, coborâșuri este să te ierți pe tine singur, și nu te compătimești! Să ai încredere în tine și să nu te subestimezi...

După ce am văzut serialul Bling Empire pe Netflix, filmul provocator și derutant al celor care trăiesc în vilele bogaților din Beverly Hills, Los Angeles, mi-am zis că nu am nicio vină că m-am născut într-o familie modestă care prețuia fiecare leu iar 100 de grame de salam de parizer era împărțită ca ceva foarte gustos.

Graba lor de a-și etala averile primite de-a gata de la părinții sau, fuga lor de a se adună în petreceri pentru a-și etala îmbrăcămintea, bijuteriile sub motivația că vor face donații pentru Fundații de ajutorare a copiilor neajutorați sau abandonați din China, nu justifică cu nimic să ai în loc de bibliotecă: sute de perechi de pantofi de marcă, poșete, îmbrăcăminte scumpă, unicate.

Tot tacâmul de aleși care lucrează pentru ei, precum roboți păpuși FĂRĂ VOCE te dezarmează! Nu mai spun de colecțiile fabuloase de mașini avioane particulare, etc!

Viața lor particulară e și mai palpitantă. Intimitatea e descoperită: ghid anal, obiecte sofisticate de sex, excluderi din grupuri bine păzite pentru că cineva nu te poate suferi, concurența acerbă și sfidătoare pentru cei care muncesc cu adevărat pentru o bucată de pâine, mese pregătite cu artă deliberată de a etala, fiecare cu chelnerul său, prea mult snobism, divulgării vulgare de secrete intime, mame surogat pentru bogătașe sterpe, sau soți la fel de sterpi sau infanțili, pătrunderea unui tip model în lumea lor, interviuri aranjate doar pentru a li se privi noile rochii sau costume, film doar pentru ei, băuturi scumpe etalate grandios cu divulgare costului enorm al băuturii, tocmai ca să te simți cât mai mic față de impulsul de a reacționa dacă e posircă.

Un fel de SERIAL ERETZ NE'EDERET

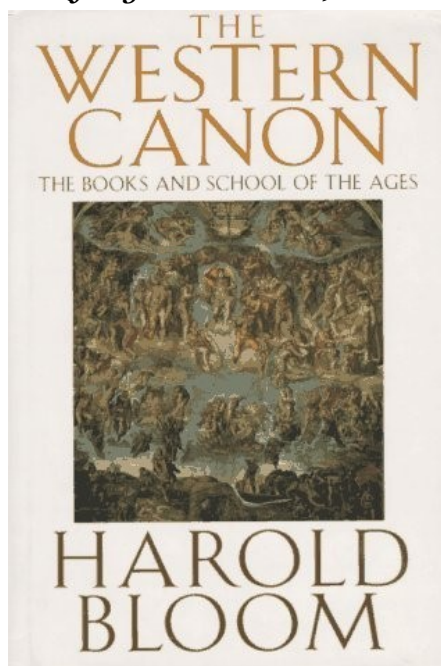

ISRAELIAN. Mai precis m-a frapat ponderea foarte mare a celor născuți coreeni, chinezi, japonezi, manechine perfecte pentru generații din Statele Unite după ce, urmărind seriale coreene ultramoderne cu hackeri, mobile și viața de zi cu zi tot a celor bogați văd același lucru EMANCIPAREA CELOR PE CARE ÎI CONSIDERAÎ MODEȘTI!Tot se pun în genunchi ca să fie iertați! Tradițiile dăinuie dar spectatorii fac lumea de mâine; cred că nu-i invidiez acum în timp de pandemie de fel: pijamalele sunt ultima modă și fardurile de ochi. Sub mască rămâne să nu te bronzezi!

Grigore CODRESCU

Harold Bloom: Canonul occidental(#), o carte despre Homer, Dante și Joyce

(fragmente alese)

De la înălțimea și cu bogăția cunoașterii pe care și le permite profesorul american, celebru exeget al literaturii planetare, ne-am permis, iată, și noi să pătrundem într-un univers de teorie și estetică literară, în care jubilează un spirit poliglot, un rafinat riguros generat de neamul ebraic – cu strămoși evrei ortodocși, proveniți din estul european, în eseu anterior

am făcut o incursiune în studiul introductiv semnat de prestigiosul critic român Mircea Martin, precum și în spațiul artistic shakespearian, considerat de american drept centrul Canonului Occidental. Am luat în analiză acum pe autorul Divinei Comedii, vrând să detectăm puterile cunoașterii interpretului american în spațiul neolatin, în care geniul creator nu poate face abstracție de spiritul creștin. Apoi, sedus de o lectură cu mari surprize, ne-am oprit din curiozitate la un final elegiac destul de puternic. În percepția și cuprinderea profesorului american, au fost deschise căile către literaturile în limbile de mare circulație; restul l-a generat subiectivitatea și ciudățeniile istoriei moderne, cu dramatismul proletcultismului și stagnările politicii postbelice; dar filialele Institutului Cultural Român, sau Ambasaderele noastre nu au făcut și politică culturală internațională în timp? chiar dacă poezia lui Eminescu este adesea intraductibilă; la fel aproape cu a lui Lucian Blaga și Ion Barbu - poetul matematician. Sau or fi poeții maghiari, sârbo-croați, cehi, idiș numai geniali, iar ai noștri nu?! Regretatul Harold Bloom (s-a stins în octombrie 2019) a avut un fel de șoc la studiul operei florentinului. Calificativele așezate succesiv izbucnesc neașteptat la adresa celui așezat în vecinătatea lui Shakespeare: spirit sălbatic, puternic, incorect politic, agresiv și polemic, revoltător și sublim în proiectarea Beatricei. Poemul său Divina Comedie are putere ca un presupus al treilea Testament, iar Beatrice nu e departe de a fi percepută ca „o jignire la adresa Bisericii și a scriitorilor catolici”. Divina Comedie se transfigurează în a doua Scriptură prin „înălțarea omului spre Dumnezeu” (p. 130). Adevărul este că Beatrice e mai provocatoare decât orice personaj shakespearian, deși – constată H.B. – Dante folosește doar Psalmii, însă lângă scriitorul britanic îl fixează originalitatea, inventivitatea și creativitatea (p. 131). Chiar un teolog aplicat ar constata că în ideația și imagistica lui Dante se pot întâlni elemente din Augustin, Toma din Aquino și alții, chiar dacă sunt și autori care

l-au canonizat precum: Petrarca, Boccaccio, Shelley, Yeats, Joyce, Borges, Stevens, Beckett și alții. Cea mai frumoasă asociere – constată H. B. – este între sacru și secular, între profeție și poezie. Între calitățile acestui mare poet sunt mândria, originalitatea și efervescența, iar Beatrice (prototipul ideal al iubitei sale) este precum „centrul unei gnoze personale”, iar victoria ei este o blasfemie și o „emanație divină”. Poetul italian, cum se știe, murise la 57 de ani. În volumul *Infernul*, când Ulise pleacă de la Circe, trebuie remarcat că pleacă spre necunoscut. Dante se teme parcă de identitatea lui ca poet și Ulise – călătorul în căutarea soției; nici Dante nu era în cetatea proprie; se autoexilase. Discursul lui Ulise este emoționant la plecare; este ca o interferență personaj-auctorial: „...m-a apucat un dor de a cunoaște lumea și oamenii, nici datoria față de bătrânul meu tată și nici măcar dragostea datorată Penelopei nu m-ar fi putut face să mă răzgândesc, așa că am pornit cu o singură corabie și cu puținii oameni rămași. Vedeam țărmurile Spaniei, al Sardiniei și Marocului, precum și cele ale altor insule scăldate de apele mării. Eu și tovarășii mei eram bătrâni și greoi, când am ajuns la strâmtoarea unde Hercule își ridicase coloanele ca oamenii să nu mai treacă.

“O, fraților – am spus –, voi care ați ajuns spre vest, prin sute de mii de primejdii, în scurtul răgaz pe care-l mai avem de trăit, să cunoaștem cât mai multe, în țările pustii de peste mări. Gândiți-vă la strămoșii noștri! Nu v-ați născut pentru o viață de rând, ci pentru virtute și cunoaștere.”

H. B. nu lasă la o parte elementele de context, chiar dacă par extra literare. Beatrice, care „e figura centrală din ierarhia celestă; o scânteie necreată a divinului, sau o emanație a lui Dumnezeu” este, de fapt, o fată din Florența, care a murit tânără, la 25 de ani.

În engleză, Shelley traduce Triumful vieții din Dante, un fel de parodie rafinată. Îl cităm pentru frumusețea textului:

*Cu pașii stam, dar ochii mei cărare
Își făuriră ca să vadă roată
Minunea nins-a crengilor în floare
Pe cel'lalt mal, pe unde, dintr-odată,
Îmi apăru, ca uneori un gând
Ce-alungă tot din mintea tulburată
o doamnă-nsingurată ce, cântând,
din darurile-mbălsămate-a firii
floare de floare culegea pe rând.*

*„O, doamnă, tu, ce-n razele iubirii
făptura-ți scalzi, de-i drept că ochii sunt
oglinzi curate ce dau glas simțirii, fii
bună,-am zis rostindu-mă-n cuvânt,
și-apropie-te să-ți cunosc lumina
și vorba să ți-o deslușesc din cânt.
Căci mi-amintești, cum stai, de Proserpina
Când maica ei își rătăci odorul,
Și ea, sărmana, își pierdu grădina.”*

Într-un cânt anterior, Dante visase o tânără frumoasă plimbându-se pe o pajiște cu flori. În Paradis, o vede din depărtare pe Beatrice; își găsește mântuirea în propria creație; este o culminație poetică:

*Țintit-am mut privirile-n azur
Și-atunci văzui cum își făcea cunună
Din razele ce răsfrângea-mprejur.
Mai depărtați de boltă unde tună
n-au fost vreodată ochii de privesc
din cea mai neagră-a mării văgăună,
c-ai mei de chipul ei dumnezeiesc;
Și totuși, fără-opreliști, prin lucoare
puteam în voie fața să-i citesc.
O, tu, ce sameni a nădejzii floare,
Și-n iad de dragul mântuirii mele
ai binevrut să te cobori aoare,
din câte toate colindând prin stele
ajuns-am să cunosc, pricep că ție
va să mă-nchin că m-ai scăpat de rele
Căci tu m-ai slobozit din grea robie,
prin toate-acele chipuri și tăgade
ce-a folosi aveai puțință vie.
Păstrează-mi dorul tău și-a sale roade,
Cu sufletul, tămăduit de tine,
Pe placul tău de trup să se deznoade.
Atare mă rugai; și către mine*

*Zâmbind privi iubita de departe
și-apoi din nou în marea de lumine.*

Adică eul și-a găsit mântuirea în propria creație. La fel cu Petrarca, zice H. B., se îndrăgostea de propria creație.

*

Cartea lui Harold Bloom rămâne un reper în teoria și critica literară, dar depinde din care unghi planetar contemplăm valorile creativității. Peste toate acestea, meritele Editurii Art, ce ne oferă cartea în românește, sunt deosebite iar analiza profesorului Mircea Martin din introducere este inexpugnabilă.

Grigore CODRESCU

Va urma !

Note:

(#) Canonul Occidental - Editura ART
-poezii traduse de Eta Boeriu
-textul integral apare în revista Cadran Cultural no.17 - cu multumiri domnului Cornel Galben - redactor-șef

Purim vesel cu MAHAI UN ELEMENT DECLASAT (romanță de autogară)

“Șuby Geolorg slăbise mult de pe urma grevei: era piele și os, ba în ultimul timp, numai os. Dar asta nu mai avea cum să dureze prea mult,

iar drepturile pentru care lupta de atâta amar de vreme aveau să-i fie restabilite. Drepturile lui erau – se știe – sacre și, mai mult decât atât, neștirbite de-a lungul timpului, și el avea să lupte pentru ele așa cum și taică-său luptase la rândul lui, și cum luptase și bunicul Trilă și străbunicul Jantea. Străbunicu ăla, Jantea, avea o fire foarte hâtră, povesteau bătrânii, și Șuby își amintea perfect poveștile bătrânilor familiei Geolorg despre el. Erau povești pline de umor, care uneori îi alinau singurătatea și îi refăceau forțele pentru o nouă zi de luptă sălbatică și inegală cu nedreptatea.”

Așa vorbea de o jumătate de oră tânărul Ionel plimbându-se cu pași nervoși, dar decizi prin sala de așteptare a autogării. Vorbea, și nu se mai oprea, ca o moară stricată.

“Ascultă”, îl luă cu binișorul oamenii legii, “mai temperează-ți discursul, mai lasă-ne și pe noi să respirăm!”

Dar, nu și nu. Iată ce continua să debiteze cu un aer vădit recalcitrant individul:

“Adesea simțea Șuby în aer o anume dezaprobare a oamenilor, sau un sentiment plinar de milă și de bodaproste când îl vedeau așa slab, și mulți îl îndemneau să renunțe la luptă și să-și trăiască viața ca un om normal, să se mai îngrășe, poate că astfel s-ar fi făcut oarecum mai dorit de femei și și-ar fi întemeiat o familie cât de cât normală și și-ar fi trăit viața la un rând cu lumea.

Erau ispite care de mult nu-l mai impresionau pe Geolorg, cel călit în eternul său război. Și nici că ar fi fost vreo...”

“Gura, băă, n-auzi?”, îl întrerupseră oamenii legii, de data asta mai puțin politicoasă. “Ce, ai înnebunit dă tot?”, continuă pe același ton.

Nici aceste cuvinte, oarecum mai dure – dar justificat, ale oamenilor legii nu părură să aibe vreun efect asupra acestui element. Atunci, eroii noștri scoaseră bastoanele de cauciuc și-i traseră vreo două peste cap – dar cu discernământ. Apoi, îi mai dădură vreo două.

Ionel icni de vreo câteva ori, dădu din cap cu subânțeles, apoi se ghemui pe pământ cu genunchii aproape de gură. Oamenii legii – aici cred, totuși, c-au cam exagerat – îi traseră și vreo două picioare la borneu, ca să se-nvețe minte. Apoi îl apucară de guler, îi făcură vânt și-l zvârliră afară, lăsându-l în plin soare.

Afară era soare. Ionel stătea pe jos, bombănind. Desigur că Aneta nu credea că Ionel era un nebun și un element declasat, cum avea să se vadă mai târziu. Aneta, care urmărise întraga scenă din autogară, se copleși de emoție și fu convinsă că Ionel era Acela, era Alesul ei. Sentimentul era într-adevăr copleșitor. Așa că, la plecarea apărătorilor legii, ea țâșni de pe scaunul de lemn direct pe betonul de-afară, unde zăcea bombănind alesul inimii.

“Ia-mă cu tine”, îi șopti ea la ureche.

“Dar, oare, ai să mă poți înțelege, draga mea făptură inocentă? Oare chiar crezi că poți suporta să trăiești pe lângă un om cu principii, ca mine? Nu cumva te amăgești singură, și nu cumva te lași purtată, ca o petală de vânt, de speranțe care cu mine nu se pot materializa nici într-o situație financiară adecvată, și nici într-o poziție socială de invidiat?” îi răspunse Ionel de sub bască.

“Dar, oare, la câte astfel de întrebări va putea răspunde vreodată omenirea, dragul meu cavalier zburător?”

Înduioșată la culme, asistența se îndreptă în galop spre centru.

Mâna întinsă de Aneta îi fu suficientă lui Ionel ca să se pună pe picioarele lui.

Urmărind scena, câteva berze plecară în migrație.

Și eu cred că este o priveliște mult mai interesantă decât cea la care asistam până atunci, fiindcă nebuni și oameni ai legii se găsesc tot timpul anului.

**Apar noi înjurături.
Am auzit deja pe
cineva strigând „băi
nevaccinatule!”**

E minunat să fii doctor! În ce altă profesiune îi poți cere unei femei frumoase să se dezbrace, s-o admiri cât poțtești, iar nota de plată s-o achite soțul ei?...

În sala de operație:

Asistenta: Dom'profesor, totul e pregătit pentru operație, dar pacientul a dispărut!

Chirurgul: Nu-i nimic, începem și fără el...

Un medic e trezit în miez de noapte de un domn foarte agitat, care îi spune:

- Doctore, veniți repede. Soția mea are o criză teribilă de apendicită.

- Imposibil! Îmi aduc foarte bine aminte că am operat-o de apendicită anul trecut.

- Doctore, sper că nu vreți să spuneți că eu sunt primul bărbat care s-a însurat a doua oară...

Doctorul: Soră, întreabă-l pe accidentat cum se numește, ca să-i putem anunța familia.

Sora: Domnule doctor, pacientul spune că familia lui știe cum îl cheamă...

- Bună ziua, doctore ! Aveți, ca întotdeauna, un aer foarte radios.

- De ce nu?... Îmi place să iau viața ușor...

- Oh, și nu vă mustră niciodată conștiința?...

Chirurgul: Mă socotiți, poate, un măcelar...

Pacientul: Oh, nu, măcelarul întâi omoară și pe urmă jupoaie.

Chirurgul către pacient, după consult:

- Iertați-mă, domnule, dar aș vrea să fiu plătit anticipat...

- Doctore, mi-e frică! E prima mea operație.

- Nu vă neliniștiți. Si eu sunt tot la prima...

*Bunul amic **Antonesei** este un poet altruist. Culege scrisul altora și ne desfată zi de zi cu minuni literare. 365 zile pe an! Poezii, umor, eseuri, proză, jazz, etc ... alese printr-un filtru sofisticat al intelectualului de prim rang.*

Să-i mulțumim pentru munca sa dedicată și generoasă!

Împrumut. Luxul femeilor a ajuns azi atât de exorbitant încât trebui să fii excepțional de bogat sau nebunește de îndrăgostit ca să ai o femeie numai pentru tine. Azi, nu mai e posibil decât să iubești și să ferești femeile altora.

Înainte. „Știți ce făceam înainte să mă căsătoresc? Orice voiam.” (Henry Youngman)

First Time.

1. Adam i-a zis Evei la prima întâlnire: – Dă-te mai încolo că nu știu cât de mare se face!...

2. Dacă Hillary Clinton va câștiga, cândva alegerile prezidențiale din SUA, va fi pentru prima dată când doi președinți au făcut sex unul cu altul.

3. – Cum a fost noaptea nunții, fata mea?
– Eh, am avut și momente mai bune...

Eternitate. Omul din Neanderthal o întreabă pe femeia lui: -Te culci cu mine ? -Nu! -De ce?
– Nu am chef!

Ia omul paru' și îi dă una zdravănă peste cap.

- Acuma vrei?

- Nu

- De ce nu !?!

- Mă doare capul.

Ghicitori. 1~ (!). „Când amândoi ne-am cunoscut / Eu l-am lăsat să-mi facă tot ce-a vrut / Dar ieri corsetul nu m-a încăput / Vai, doamne, cum explic ce am făcut?”
(Autor anonim, sec. XIV)

2. ~ (?). Ce au femeile în fiecare lună și durează 3-4 zile? Răspuns: salariul soțului.

3- Cum poți face un bărbat să renunțe la dorința de a face dragoste? Căsătorindu-te cu el.

Ghișeft. Cea mai bănoasă negustorie ar fi să le cumperi pe femei cu cât valorează în realitate și apoi să le revinzi cu cât se apreciază ele însele. P.S. Probabil e valabil și la/pentru bărbați.
(J. P. Senn)

Ginere. Sarah, fiica cea mare a lui Churchill, s-a măritat cu Vic Oliver, un actor de music-hall pe care socrul său nu-l putea suferi, în ciuda (ori poate, dimpotrivă, tocmai de aceea!) eforturilor vădite ale acestuia de a-l flata cu orice ocazie, alintându-l, chiar cu familiarul „Popsy”. Care-l enerva teribil pe morocănosul Winston...Pentru a-l încânta, la o cină cu mulți invitați, Vic l-a întrebat cine a fost – „desigur, cu excepția ta, dragă Popsy” – cel mai remarcabil om de stat din istoria recentă. „Benito Mussolini, a mormăit Popsy. A fost singurul șef care a avut curajul necesar să-și trimită la execuție propriul ginere.”

Un erou uitat și care ne-ar putea salva și de data asta

De timp bun privesc gigantul de peste ocean cu neliniște. Citesc buletine de știri din presa americană și când refuz s-o mai fac pentru un timp e imposibil să nu mă trezesc apoi, în căsuța de email, cu linkul vreunui articol trimis de unul dintre prietenii de acolo. Uită-te! Îmi spun vădit îngrijați. Cum e și cu articolul primit azi având titlul: *“Chasing Chaucer and Beowulf out of curriculum” (The Spectator)*. Citesc, citesc și sunt marcat de o stare complexă de stări care duce uneori, nu pot ascunde, până la dezgust. Să vină vremea barbarilor? De aceea vă scriu și rândurile de față. Din ce în ce mai mult am impresia că lumea devine un imens Departament de “ficționalizare” și mă aștept să zăresc printre rânduri oricând fața speriată a săracului Winston. Falsificarea istoriei! Cine nu și-a ocupat mâinile cu așa ceva. Au făcut-o, mai aproape de noi, și fasciștii și comuniștii, au încercat-o și purtătorii drapelului negru (ISIS). De-a lungul timpului au fost trecute la index, când de unii, când de alții, când dintr-o motivație, când dintr-o alta, atâtea și atâtea lucrări, iar acum mai nou, chiar în America, sub presiunea și influența mișcării black lives matter nu numai cinematografia a ales să-și schimbe tematica și actorii, dar și întregi corpuri școlare, administrații și universități au decis nu numai să-și schimbe numele instituțiilor și să-și dărâme statuile ci să-nceapă chiar și o triere a programei lor de învățământ. Astfel aflu că o facultate de renume care se ocupă cu studierea limbii și literaturii engleze renunță de-acum să le mai ceară studenților lecturi ca “Povestiri din Canterbury” ori poemul epic medieval, anglo-saxon, Beowulf. Dintr-o altă universitate a dispărut chipul lui Shakespeare. Nu numai că dispar, ca nume de străzi și parcuri, nume precum Abraham Lincoln, Thomas Jefferson, dar însuși numele capitalei pare de-acum în pericol. De altfel prin muzeele, unele chiar importante ale Americii, s-a început o campanie serioasă de înlocuire a exponatelor și plăcuțelor muzeale. Subsolurile tuturor acestor instituții urmează să primească noua generație de indexați, proscriși, în spațiile galeriilor lor

generoase. Dar pentru cât timp, vă întreb, vor sta acolo, în toate aceste subterane? Mi se răspunde că poate peste doi ani, când vor fi din nou alegeri pentru Congres, lucrurile se vor mai îndrepta. Eu însă nu cred și nici nu cred în diferența asta majoră dintre stânga și dreapta politică, sau mai bine spus, nu cred că lucrurile trebuie înțelese și observate numai la un astfel de nivel. O cenzură și o acceptare ce se face tacit sub semnul unei, hai să o numim, vinovății comunitare și generale, ei bine, acesteia îi trebuie un alt răspuns pe măsură. America are nevoie de un super-erou, cum le place celor de acolo să vadă ☺ Dar care ar putea fi acela, unu care să ducă la unirea atâtor diferențe și să oprească motorul atâtor disensiuni. Eu nu pot gândi decât unul singur. Respectul nealterat față de istorie și cultură. Dreptul inamovibil al acestora de-a exista și de-a nu fi periclitat niciunde în domeniul public, indiferent de politica momentului, chiar dincolo de nivelul traumelor sociale, traume care desigur există și merită toată grija și atenția noastră. Un drept ce ar trebui legiferat urgent! Dar hai să ne înțelegem bine. Sunt unul dintre copiii vremii lui Ceaușescu și am crescut cu o admirație reală față de figura și faptele liderului sud-african Nelson Mandela. Eram copil și-mi amintesc cum îi decupam imaginea cu înfrigurare din pagina murdară a ziarului Scânteia. O poză înfățișându-l pe verticalul luptător după gratii la Robben Island. Da, Istoria lucrează în mod ciudat. Creșteam într-un regim dictatorial, care din motive parșive flutură steagul unei libertăți de care în fapt nici nu era interesată, ci doar o folosea ca armă de propaganda împotriva Vestului. Dar eu eram sincer interesat pentru că îmi făcusem deja lecțiile avându-l ca mentor și profesor pe gloriosul poet Walt Whitman și intuiam, adulemecam în aer, savoarea libertății adevărate și a demnității umane. Și tocmai fiind vorba de libertate adevărată eu nu am cum să-i doresc altceva fratelui meu din viitor, indiferent de culoarea acestuia și de ideologiile momentului care îl vor tulbura ...decât același lucru pe care mi l-am dorit și mi-l doresc mie și familiei mele: accesul nealterat la istorie și cultură, la dovezile și izvoarele acestora pentru o continuitate a unei tradiții așa cum a fost și s-a manifestat ea.

PROMO Editura SAGA

Europa Libera - Disidenți și Exilați Ebook

O antologie a supraviețuirii - Saga 2021

Romașcanu ☉ Ioana Pârvulescu ☉ Vlad Georgescu ☉ **Gabriel Liiceanu**
 ☉ *Stephan Benedict* ☉ Norman Manea ☉ Iordan Chimet ☉ Dan Romașcanu ☉
 ☉ *Virgil Ierunca* ☉ Constantin Noica ☉ Noël Bernard ☉ ☉ **Paul Goma** ☉ *Stephan*
Paul Goma ☉ Iordan Chimet ☉ Ioana Pârvulescu ☉ **EDITURA SAGA 2021**
 Andrei Pleșu ☉ Carmen Firan ☉ Iosef Eugen Campus ☉ ☉ **Gabriel Liiceanu** ☉
 Vlad Georgescu ☉ **Gabriel Liiceanu** ☉ Ioan Mureșianu ☉ Al Mirodan ☉ Gheorge Ursu
 ☉ *Virgil Ierunca* ☉ **Adrian Grauenfels** ☉ Noël Bernard ☉ Al ☉ ☉
 ☉ **Camil Băciu** ☉ Norman Manea ☉ Iordan Chimet ☉ Ion Pacepa ☉
 Carmen Firan ☉ ☉ Iosef Eugen Campus ☉ Delia Ștefan ☉ **Martha Izsak**
 an Mureșianu ☉ Geo Bogza ☉ ☉ Norman Manea ☉ Iordan Chimet ☉ Constantin
 Bogza ☉ ☉ **Constantin Noica** ☉ **Europa Liberă** ☉ Monica Lovinescu
 & Valery Oîșteanu ☉ Leo Butnaru ☉ **Disidenți** ☉ Gheorge Ursu ☉ **Camil** ☉
 ssian ☉ Paul Goma & Leo Butnaru ☉ **& Exilați** ☉ Carmen Firan ☉
 ☉ Constantin Noica ☉ Noël Bernard, Europa, **Băciu** ☉ & Norman Manea ☉
 naru ☉ Monica Lovinescu ☉ Vladimir Tismăneanu ☉ ☉ Iosef Eugen Campus
 Vlad Georgescu ☉ ☉ ☉ Al Mirodan ☉ *Stephan Benedict*, Goma Paul
 ☉ **Adrian Grauenfels** ☉ *Leo Butnaru* ☉ ☉ Constantin Noica
 nu ☉ Cassian ☉ ☉ Gheorge Ursu ☉ **Camil Băciu** ☉ Norman
 lim ☉ neanu ☉ Andrei Pleșu ☉ Carmen Firan ☉ ☉ Iosef Eugen
 a P ☉ Vlad Georgescu ☉ **Gabriel Liiceanu** ☉ Ioan Mureșianu
 ☉ Nina Cassian ☉ Al Mirodan ☉ *Stephan Benedict* ☉
 Ne ☉ Al Mirodan ☉ *Stephan Benedict* ☉ Valery Oîșteanu ☉ Nina
 rdan ☉ Ion Pacepa ☉ Monica Lovinescu ☉ Vladimir **EDITURA SAGA** ☉

CU:

